

סדר

תוספתא יומית

בהגהה חדשה לפי גסחאות מדיקות ובנקוד מלא

כפי תקנת והדרכת

מרן מוהרא"ש שליט"א

הלמוד לשבוע פרשת האזינו (כו אלול – ה' תשרי)

מסכתות שבת (זי-יח) עירובין (א-ז)

יצא לאור ערב ראש השנה תשע"ה

על ידי תלמידי מתיבתא 'היכל הקדש' חסידי פרסלב

עיר הקדש ירושלים תובב"א

יום ראשון, כו אלול

מסכת שבת פָּרָק שְׁבַע עָשָׂר

א. אמר רבי יהודה: אימתי אמרו נותנין לתלויה ביום-טוב? בזמן שנתן לתוכה מערב יום-טוב. לא נתן לתוכה מערב יום-טוב - לא יתן לתוכה ביום-טוב. רבן שמעון בן גמליאל אומר: טורף אדם חבית יינה בשמריה, ונותן לתלויה ביום-טוב. מסנגין את הפיצה בסודרין ובכפיפה מצרית. נוטל בפברה ונותן לתוף האבוס. רבי אליעזר בן יעקב אומר: מערין לכברה בשבת.

ב. אין שורין את החלתית בשבת. רבי יוסי אומר: בצונן - מתר, בחמין - אסור. אין מזלחין את חבית בכל מיני זלחין, אבל ממלא חבית מים, ושופך ושונה, ואינו חושש. גורפין

מלפני הפתם ומסלקין לצדדין מפני הרעי - דברי רבי דוסא.
 ותכמים אומרים: כּאן וכּאן מסלקין לצדדין.

ג. הקש שישן עליו מערב שבת - מנענעו בשבת. לא ישן
 עליו מערב שבת - לא ינענעו בידו בשבת. מכבש של בעלי
 בתים שהתירו להיות נוטל הימנו את הכלים - נוטל את
 המקל ואת הלוחים ומהזירן לשדה, מפני שהן כלים. כל שיש
 בו דברים הנטלין ודברים שאין נטלין - נוטלו ונטלין הימנו,
 ומחזירו למקומו.

ד. בית הלל אומרים: מגביהין מעל השלחן עצמות וקלפין.
 בית שמאי אומרים: מסלק את הטבלא פלה ומנערה. זכריה בן
 אבקילוס לא היה נוהג, לא בדברי בית שמאי, ולא בדברי בית
 הלל, אלא נוטל ומשליך לאחר המטה. אמר רבי יוסי:
 ענותנותו של רבי זכריה בן אבקילוס שרפה את ההיכל.

ה. מקנחין בזנב הסוס, ובזנב הפרה, ובזנב שועל, ובמפה של
 קוצין, ובשער של שועל, ובלבד שלא יקנח בידו ובמפה פדרון
 שעושה בחול.

ו. פְּרוֹת שְׁנַתְפֹּרוּ - מְלַקֵּט אֶחָד אֶחָד וְאוֹכֵל. נִתְעַרְבוּ לוֹ פְּרוֹת בְּפְרוֹת - בּוֹרֵר וְאוֹכֵל בּוֹרֵר וּמְנִיחַ עַל הַשְּׁלֵחָן; בּוֹרֵר וּמְשַׁלֵּיף לְפָנָי בְּהִמָּתוֹ. בְּדַק אֵלּוּ בְּפָנָי עֲצָמוּ וְאֵלּוּ בְּפָנָי עֲצָמוּ, אִי שְׁלַקֵּט מִתּוֹכָן עֶפֶר וְצִרּוּרוֹת - הִרִי זֶה הַיָּב.

ז. פָּנָה שְׁטַמְנָה בְּתֵבּוֹ, וְכֵן חֲרָה שְׁטַמְנָה בְּנַחֲלִים, אִם מְגַלָּה מְקַצֶּתָהּ - נוֹטֵל. וְאִם לֹא - אִינוּ נוֹטֵל. אֶלְעֶזֶר בֶּן תְּדָאִי אָמַר: תּוֹחֵךְ בְּשֹׁפֵד אִי בְּסַבִּין וְנוֹטֵלֵן בְּשֶׁבֶת.

ח. אִין מְטַבִּילִין אֶת הַכְּלִי עַל גְּבִי מִימֵי לְמַתְרוֹ בְּיוֹם-טוֹב, וְאִין מְשִׁיקִין אֶת הַפִּים בְּכִלֵי אֶבֶן לְמַתְרוֹ בְּשֶׁבֶת - דְּבָרֵי רַבִּי וְחֻכְמִים אֹמְרִים: מְטַבִּילִין אֶת הַפִּים בְּיוֹם-טוֹב, וּמְשִׁיקִין אֶת הַפִּים בְּכִלֵי אֶבֶן לְמַתְרוֹ, אֲבָל לֹא לְהַטְבִּילָן. כֵּלִים שֶׁנִּטְמָאוּ בְּאֵב הַטְּמֵאָה - אִין מְטַבִּילִין אוֹתָן בְּיוֹם-טוֹב, וְאִין צְרִיף לֹאמַר בְּשֶׁבֶת. אֲבָל מְכֻלָּא הוּא כּוֹס אִי דְלֵי אִי קִתּוֹן לְשִׁתָּהּ, וּמְחַשֵּׁב עֲלֵיהֶן וּמְטַבִּילָן, טוֹבֵל כְּדַרְכּוֹ מִטְּמֵאָה חֲמוּדָה, וְאִין צְרִיף לֹאמַר מִטְּמֵאָה קִלְהָ.

ט. קורע אדם את העור שעל פי החבית של יין ושל מורים, ובלבד שלא יתפון לעשות זנוק. אין פותחין לפסין סתומות. רבן שמעון בן גמליאל מתיר.

י אין סכין את הכלים בשביל ליפותן. אם לנאותן להשתמש בהן – מתר. לא יתן אדם שמן על גבי טבלא של שיש להתעגל עליה, לפי שאין סכין, ואין נופחין, ואין מדיחין את הקרקע ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת.

יא. הרוחץ במערה ובמי טבריא, ונסתפג אפלו בעשר אלונטיאות לא יביאם בידו. וכן עשרה בני אדם במדה הזאת, ואם צריך להם – ממתין להם עד שינגב ונוטלן ובא לו. לא יתן אדם שמן על גבי ראשו וילך למרחץ, אבל סך כל גופו ומקנת כל גופו אבר אבר. מוליך אדם שמן הרבה באלונטיאות הרבה למרחץ, וסך כל גופו אבר אבר ומקנת כל גופו אבר אבר, ואינו חושש. רבן שמעון בן גמליאל אומר: טרקלין שהסיק מערב שבת מטיל ביום שבת, לא הסיקו מערב שבת, לא יטיל בה ביום השבת.

יב. אין מְגַרְדִּין בְּמִגְרָדַת בַּיּוֹם-טוֹב, וְאִין צְרִיךְ לֹאמַר בְּשֶׁפֶת. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מִתִּיר. וְכֵן הָיָה רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר: שָׂאם הָיוּ יָדָיו מְלַכְלָכוֹת בְּטֵיט וּבְצוּאָה - מְגַרְדֵּן כְּדֵי שְׂלֵא יִטְנַפוּ אֶת כְּלָיו.

יג. הָרוּחִין בְּחַמֵי טְבַרְיָא, לֹא יִזְלְפוּ עָלָיו אַחֲרִים, אֲבָל מְזַלֵּף הוּא עַל יָדֵי עֲצָמוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אֹמֵר: אֵף לֹא יִזְלֵף הוּא עַל יָדֵי עֲצָמוֹ, מִפְּנֵי שְׁמֵרְבָה הֶבֶל וּמְכַבֵּה אֶת הַקְּרַקַע, אֲבָל רוּחִין כְּדָרְכוּ וְעוֹלָה.

יד. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אֹמֵר, בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים: אִין הוֹרְגִין אֶת הַמַּאֲכָלַת בְּשֶׁפֶת, וּבֵית הֵלֵל מִתִּירִין. וְכֵן הָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אֹמֵר, בֵּית שְׁמַאי אֹמְרִים: אִין פּוֹסְקִין צְדָקָה לְעֲנִיִּים בְּשֶׁפֶת בְּבֵית הַכְּנֻסָּת, אֲפִלּוּ לְהִשְׂיֵא יְתוֹם וּיתוּמָה, וְאִין מְשַׁדְּכִין בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, וְאִין מִתְּפַלְלִין עַל הַחוּלָה בְּשֶׁפֶת; וּבֵית הֵלֵל מִתִּירִין.

טו. הַמְּפֹלָה אֶת כְּלָיו - תְּרֵי זָה מוֹלֵל וְזוֹרֵק, וּבְכֹלד שְׂלֵא יִהְרַג. אָבָא שְׂאוּל אֹמֵר: נוֹטֵל וְזוֹרֵק וּבְכֹלד שְׂלֵא יְמָלֵל. לֹא יִפְלָה

אדם את כליו ברשות הרבים מפני הכבוד. רבי יהודה אומר:
אף בחול אין עושין אפקטוזין ברשות הרבים מפני הכבוד.

טז. לא ישטיח אדם את כליו ברשות הרבים לנגבן אפלו מן
הזעה. אין רצים בשבת כדי להתעמל, אבל מטיל בדרך אפלו
כל היום בלו, ואינו חושש. בהמה שאכלה פרות הרבה –
מטילין אותה בחצר בשביל שלא תמות.

יז. אין מבקרין את המזמין ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת.
אם לבו ביום – מבקרין את המזמין בשבת, ואין צריך לומר
ביום-טוב.

יום שני, כז אלול

מסכת שבת פרק שמונה עשר

א. כָּתַב תְּמַחֲלֶךָ תַּחַת הַצּוּרוֹת וְתַחַת הַדְּיוֹקְנָאוֹת - אֵין מִסְתַּכְּלִין בּוֹ. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא אַף בְּחוּל אֵין מִסְתַּכְּלִין בְּדְיוֹקְנָאוֹת, מִשּׁוּם שְׁנַאָמַר (וַיִּקְרָא יט, ד): "אֵל תִּפְנּוּ אֶל הָאֱלִילִים" וְגו'. רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: אִם רָאִיתָ צַדִּיק שֶׁיֵּצֵא לְדֶרֶךְ וְאַתָּה מִבְּקֵשׁ לְצֵאת לְאוֹתָהּ תִּדְרֹךְ - תִּקְדִים עַל יְדוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים אוֹ אַחַר עַל יְדוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים, כִּדִּי שֶׁתֵּצֵא עִמּוֹ בְּדֶרֶךְ, מִפְּנֵי שְׁמֹלְאֵכִי שְׁלוֹם מְלוּיִן אוֹתוֹ, שְׁנַאָמַר (תְּחִלִּים צא, יא): "כִּי מִלְּאֲכִיו יֵצֵא לְךָ" וְגו'. וְאִם רָאִיתָ רָשָׁע שֶׁיֵּצֵא לְדֶרֶךְ וְאַתָּה מִבְּקֵשׁ לְצֵאת לְאוֹתָהּ תִּדְרֹךְ - תִּקְדִים עָלָיו שְׁלֹשָׁה יָמִים אוֹ אַחַר עָלָיו שְׁלֹשָׁה יָמִים, כִּדִּי שֶׁלֹּא תֵצֵא עִמּוֹ לְדֶרֶךְ, מִפְּנֵי שְׁמֹלְאֲכִי שְׁטֵן מְלוּיִן אוֹתוֹ, שְׁנַאָמַר (תְּחִלִּים קט, ו): "הִפְקֵד עָלָיו רָשָׁע" וְגו'.

ב. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הַשּׁוֹשְׁבֵינִין וְכָל בְּנֵי חֶפְזָה מְפִיסִין עַל מְנוֹתֵיהֶן, שְׂאֵם הוֹתִירוּ - מִחֲזוּרֵין לְשָׂדֶה. מִפִּים אָדָם אֵת אוֹרְחָיו וְאוֹרְחָיו מְפִיסִין זֶה עִם זֶה, כִּדִּי שֶׁיִּטּוֹל חֶלְקוֹ תִּחְלָה, לֹא שֶׁיִּטּוֹל שְׁלוֹ וְשֶׁל חֶבְרוֹ. מוֹנֵה אָדָם אֵת אוֹרְחָיו כְּמֵה בְּפָנָים כְּמֵה בְּחוּץ, וְכֵמֵה מְנוֹת צְרִיף שֶׁיִּתְקַן לָהֶם - מִן הַכְּתָב

שעל גבי הכתל, אבל לא מן הטבלא, ולא מן הפנקס, כדרך
שהוא עושה בחול.

ג. מחשב אדם יציאותיו כמה הוציא בתוך ביתו, וכמה הוציא
לפועליו, וכמה הוציא לאורחיו, מן הכתל שהוא לשעבר, אבל
לא מן הכתל שהוא לעתיד לבא. מוציא אדם ממה שיש לו
בתוך ביתו ונותן לפני האורחיו, כגון אגוזים תמרים וקליות.
רבי אלעזר אומר: או חסר או יתר.

ד. המכתבין שבפרפים – אין קורין בהן, אם היה דבר שהוא
צריך מדינה – מתר. כל השבונות שהוא צריך להן, בין שעברו
ובין לעתיד לבא – אין מחשבין אותן בשבת. השבונות שאין
אלא מה בכך – מחשבין אותו בשבת.

ה. לא ימיל אדם על שפת של מדינה כדי שתחשף ויכנס
וירחוק, ולא על התחום כדי שתחשף ויביא פרות, אבל מחשיף
הוא לשמור ומביא פרות בידו ואינו חושש.

ו. לא יאמר אדם לחברו: 'הנראה שתעמד עמי לערב?' רבי יהושע בן קרחה אומר: אומר אדם לחברו: 'הנראה שתעמד עמי לערב?' אין מחשיבין על התחום להביא את תבהמה, אם היתה חויץ לתחום – קורא לה והיא באה.

ז. מחשיבין על התחום לפקח על עסקי פלה ועל עסקי מת. זה הפלל אומר אבא שאול: כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיף עליו. ועל עסקי תמות להביא לו ארון ותכריכים, ואומר לו: 'אם לא מצאת במקום פלוני – הבה במקום פלוני'; 'אם לא מצאת במנה – הבה במאתים'; רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: ובלבד שלא יאמר לו סכום מקח.

ח. נכרי שהביא חלילין בשביל ישראל בשבת – לא יספוד בהן אותו ישראל, אבל ישראל אחר – מתר. עשו לו ארון וחרו לו קבר – לא יקבר בו אותו ישראל, אבל ישראל אחר – מתר.

ט. פרות שניצאו חויץ לתחום וחרו בשוגג – יאכלו. במזיד – לא יאכלו. רבי נחמיה אומר: חרו למקומן – יאכלו. למקום

אחר - לא יאכלו. החזירן חרש שזטה וקטן, בין למקומן בין למקום אחר - הרי אלו יאכלו.

י. בלים ששבתו בעיר, וכן בלים של אחרים ששבתו בתוך העיר - הרי אלו פאנשי העיר ויש להם אלפים אמה לכל רוח, מה שהביא נכרי מחוץ לתחום - לא יזיזם ממקומן.

יא. נותנין בלי מיקר¹ וכלי מתכות על גבי פרסו של מת. ופוקקין לו את נקביו, ועליו אמר שלמה (קהלת יב, ו): "עד אשר לא ירתק" וגו'. רבי שמעון בן אלעזר אומר: הרוצה לאמין את עיני המת בשבת - נופח יין בחוטמו ונותן שמן בשני ריסי עיניו, והן מתאמצין מאליהן. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: אפילו קטן בן יומו חי מחללין עליו את השבת, ואפילו דוד מלך ישראל מת אין מחללין עליו את השבת, שכל זמן שאדם חי - עוסק במצות, לפיכך מחללין עליו את השבת, מת - בטל מן המצות, לפיכך אין מחללין עליו את השבת. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: אפילו קטן בן יומו חי - אין

¹ בלים שמביאים קרירות, כגון בלי זכוכית.

משמרין אותו, לא מן החלדה ולא מן העכברים, שהכלב רואה אותו ובורח. ואפילו עוג מלך הפשן מת משמרין אותו מן החלדה ומן עכברים, שכל זמן שאדם חי מוראו מטל על הבריות, שנאמר (בראשית ט, ב): "ומוראכם וחתכם יהיה" וגו'.
מת - כטל מוראו מן הבריות.

יב. מי שהחשיך בדרך - נותן פיסו לנכרי. ואם אין עמו נכרי - מניחו על החמור. הגיע לחצר החיצונה - נוטל את הפלים הנטלים בשבת. ושאינם נטליו, מתיר את החבלים והשקים נוטלים. רבי שמעון אומר: אם היה עליו שליף² מלא - נכנס תחתיו ומפרקו. בפה דברים אמורים? בנכרי המכירו, אבל בנכרי שאין מכירו - מהלך אחריו עד שמוגיע לביתו.

יג. איזו המראה? כל שמרביצו ועוקם את ציורו ונותן מים וכרשינין באחד. איזהו הוא הלעטה? כל שפואכילה מעמד, ונותן מים בפני עצמו וכרשינין בפני עצמו. מהלקטין אוזין ותרגולין ויזני הרדסאות, נותנין לפנין מים, ואין צריך לומר

² שק

שמהלקטין. אין מהלקטין ליוני שובך וליוני עליה. ולצפרין
שקננו בטפיה ובבימה. ואין נותנין לפניהן מים. ואין צריך
לומר שאין מהלקטין.

יד. נדרי שבת – מפירין אותן בשבת. מפני מה אמרו נדרי
שבת מפירין אותן בשבת? שאם השקה ולא הפר – אינו יכול
להפר.

טו. המשמר זרעים מפני עופות, ומקשאות מפני חיות –
משמר בדרך בשבת, ובלבד שלא יספק, ולא ירקד, ולא יטפיה,
בדרך שעושה בחול.

טז. השוכר את הפועל לשמור לו את הפרה ולשמור לו את
התינוק – לא יתן לו שכרו של שבת, לפיכך אין אחריותו עליו
בשבת. אם היה שכיר שבת, שכיר חדש, שכיר שנה, שכיר
שבוע – נותן לו שכרו של שבת, לפיכך אחריותו עליו בשבת.
לא יאמר לו: 'תן לי שכרי של שבת', אלא יאמר לו: 'תן לי
שכרי של עשרה ימים'.

יז. לא עולין באילן, ולא רוכבין על גבי בהמה, ולא שטין על פני המים, ולא מספקין, ולא מטפחין, ולא מרקדין ברשות תיחיד, ואין צריך לומר ברשות הרבים.

יום שלישי, כח אלול

מסכת ערובין פרק ראשון

א. מבוי שנבנה מעשרים אמה יותר מפתחו של היכל - ימעט, כיצד עושה? מניח קורה משפת עשרים ולמטה. והרחב מעשר אמות מפתחו של היכל - הרי זה צריך למעט. כיצד ממעט? עושה לו פס וממעטו עד עשרים אמה. מבוי שיש לו צורת הפתח, אף על פי שרחב מעשר אמות - הרי זה אין צריך למעט.

ב. רבי אליעזר אומר: הכשר מבוי בלתיים. מעשה ברבי אליעזר שהלך אצל רבי יוסי בן פרידה לאובלין, ומצא שישב

במבוי שאין לו אלא לחי אחד. אומר לו: בני! עשה לחי אחר.
אמר לו: וכי לסותמו אני צריך? אומר לו: יפתם, ומה ראיה
לשבת בכך?

ג. אומר רבן שמעון בן גמליאל: לא נחלקו בית שמאי ובית
הלל על מבוי שהוא פחות מעשר אמות, שאינו צריך פלוס. על
מה נחלקו? על רחב מארבע אמות ועשר אמות, שבית שמאי
אומרים: לחי וקורה. ובית הלל אומרים: לחי או קורה. קורה
היוצאת מפתל זה ואינה נוגעת בפתל זה. וכן שתי קורות,
אחת יוצאה מפתל זה ואחת יוצאה מפתל זה, ואינן נוגעות זו
בזו, פחות משלושה – אין צריך להביא קורה אחרת, שלשה –
צריך להביא קורה אחרת. רבן שמעון בן גמליאל אומר: פחות
מארבעה אין צריך להביא קורה אחרת. ארבעה צריך להביא
קורה אחרת. וכן שתי קורות הפתאימות, לא בזו כדי לקבל
אריח ולא בזו כדי לקבל אריח, אם מקבלות אריח לרחבו טפח
– אין צריך להביא קורה אחרת. ואם לאו – צריך להביא
קורה אחרת, ואם לאו – צריך להביא קורה אחרת. רבן שמעון
בן גמליאל אומר: אם מקבלות אריח לארכו שלשה – אין

צָרִיף לְהִבְיֵא קוֹרָה אַחֶרֶת, וְאִם לֹא – צָרִיף לְהִבְיֵא קוֹרָה אַחֶרֶת.

ד. הֵיוּ שְׁתֵּי קוֹרוֹת קְטַנּוֹת יוֹצְאוֹת מִן הַבֵּתֵל, מִבְּדִלוֹת זו מִזוֹ, וּמִקְבְּלוֹת אֶרֶץ לְרַחְבּוֹ טַפְחָה; רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יוֹשֵׁב לְאֶרְבּוֹ שְׁלֹשָׁה טַפְחִים.

ה. הִיָּה אַחַת לְמַעְלָה וְאַחַת לְמַטָּה; רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: רוֹאִין אֶת הָעֲלִיּוֹנָה בְּאֵלוֹ הִיא לְמַטָּה, וְאֶת הַתַּחְתּוֹנָה בְּאֵלוֹ הִיא לְמַעְלָה, וּבִלְבָד שְׁלֹא תִּהְיֶה הָעֲלִיּוֹנָה לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרִים אַמָּה, וְהַתַּחְתּוֹנָה לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טַפְחִים.

ו. הִיָּתָה זו יוֹצְאָה מִבֵּתֵל זֶה, וְזוֹ יוֹצְאָה מִבֵּתֵל זֶה, אוֹ שְׁהִיָּתָה יוֹצְאָה מִבֵּתֵל זֶה וְאִין מִנְּעֵת בְּבֵתֵל אַחֵר, אוֹ שְׁהִיָּתָה רַחֲבָה מֵרֵאשִׁי אֶחָד וּקְצָרָה מֵרֵאשִׁי אֶחָד, אִם יֵשׁ שָׁם שְׁלֹשָׁה טַפְחִים – הָרִי זֶה צָרִיף לְמַעַט. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֶרְבָּעָה הִיָּתָה יוֹצְאָה מִבֵּתֵל זֶה וּמִנְּעֵת בְּבֵתֵל אַחֵר, אִם גְּבוּחָה הֵימְנוּ שְׁלֹשָׁה טַפְחִים – הָרִי זֶה צָרִיף לְמַעַט. עֲשׂוּיָה מְדֻרוֹן וּמִקְבְּלוֹת

אריח בנוי, אם יושב בדרך עליה - אין צריך להגביה צד השני, ואם לאו - צריך להגביה צד השני.

ז. העושה לחיים למבוי גבוהים מן הארץ שלשה טפחים או משוכים מן הכתל שלשה טפחים - הרי זה צריך למעט. מבוי המקרה מרוח אחת, והדלה עליו את הגפן, ואת הדלעת, ואת הקפוס, מרוח אחרת - אין צריך פלום. עשה לחיים למבוי גבוהין מן הארץ שלשה טפחים, או משוכין מן הכתל שלשה טפחים - הרי זה צריך למעט. אבני בגין היו יוצאות מן הכתל, ובין זו לזו ארבעה טפחים - אין צריך לחי וקורה אותו מקום. אבני גדר היוצאות מן הגדר מבדלות זו מזו פחות משלשה - אין צריך לחי אחר. שלשה - צריך לחי אחר.

ח. כתל שצדו אחד פנים מחברו, בין שגראה מבחוץ ושוה מבפנים, ובין שגראה מבפנים ושוה מבחוץ - גדון משום לחי. היתה קרן זוית זו יוצאה מכתל זה, וקרן זוית יוצאה מכתל זה - גדונית פלחנים. עשה לחי למבוי - אין לו אלא חצי מבוי.

ט. עוֹשֵׂיין פִּסִּין לְבוּרִיּוֹת, אֲרַבְעָה דְיוֹמְדִין נְרָאִין כְּשִׁמוֹנָה, הִיָּתָה שֵׁם אֶבֶן אַחַת מְרַבְעַת - רוֹאִין כְּאֵלוֹ שְׁתַּחֲלֵק, וְיֵשׁ בָּהּ אִמָּה לְכָאן וְאִמָּה לְכָאן - גְּדוּן מִשׁוּם דְיוֹמָד, וְאִם לָאוּ - אִין גְּדוּן מִשׁוּם דְיוֹמָד. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אָמַר: הִיָּתָה עֲגֻלָּה, רוֹאִין אוֹתָהּ, שְׁאִם תַּחֲקֵק, וְיֵשׁ בָּהּ שְׁשָׁה טְפָחִים מִצַּד זֶה, וְשְׁשָׁה טְפָחִים מִצַּד זֶה, כְּדִיוֹמְדִין - גְּדוּנִית כְּפִסִּין.

י. וְכַמָּה יְהִיא בֵּינֵיהֶן? כְּמֵלֵא שְׁתֵּי רַבָּקוֹת שֶׁל שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ בְּקָר. כַּמָּה רֵאשָׁה וְרַבָּה שֶׁל פְּרָה? שְׁתֵּי אִמּוֹת. עֵבֶיָהּ שֶׁל פְּרָה - אִמָּה וּשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי אִמָּה, שֶׁהֵן כְּעֵשֶׂר אִמּוֹת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה אִמָּה. כַּמָּה הֵן מְקַרְבִּין? כְּדִי רֵאשָׁה וְרַבָּה שֶׁל פְּרָה, וְכַמָּה הֵן מְרַחֲקִין? אֶפְלוֹ כּוֹר אֶפְלוֹ בּוּרִים - מֵתָר, וּבִלְבָד שְׁיִרְבָּה בְּפִסִּין. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: בֵּית סְאֲתִים - מֵתָר. יוֹתֵר מִבֵּית סְאֲתִים - אָסוּר. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: אִי אַתָּה מוֹדֵה בְּדִיר, וְסֹהַר, וּמְקָצָה, וְחֶצֶר, אֶפְלוֹ בֵּית חֲמִשָּׁת בּוּרִים וּבֵית עֶשְׂרֵה בּוּרִים שֶׁהוּא מֵתָר? אָמַר לָהֶם: זֶה מְחִיצָה, וְאֵלוֹ פִּסִּין. אַף זֶה, רְצָה לַעֲשׂוֹת מְחִיצָה גְּבוּהָה עֶשְׂרֵה טְפָחִים - עוֹשָׂה. וְאִם רְצָה לְרַבּוֹת - יִרְבָּה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן

אלעזר אומר: בור שהוא בית סאתים על בית סאתים - אינו מתר. ולא אמרו להרחיב, אלא כדי ראשה ורבה של פרה בלבד.

יא. היתה גבוהה משלש רוחותיה ונמוכה מרוח אחת - רואין את הנמוך כאלו הוא פתח, ובלבד שלא יהא הנמוך יתר על הגבוהה. היתה נמוכה משלש רוחותיה וגבוהה מרוח אחת - אין צריך לעשות מחיצה, אלא לגבוה בלבד. היתה שם אילן או גדר או מחיצת הקנים - נדונין בפסין.

יב. היתה חצר פתוחה לביניהם, שראשה אחד נכנס לבין הפסין, מתוכה לבין הפסין ומבין הפסין לתוכה - מתר לטלטל, אבל שתים - אסור. במה דברים אמורים? בזמן שלא ערבו, אבל ערבו - מתר. רבי יהודה בן בבא אומר: אין עושין פסין אלא לבאר הרבים בלבד. רבי עקיבא אומר: לכל עושין פסין חוץ מבור היחיד בלבד.

יום רביעי, כט אלול

מפסקת ערובין פֶּרֶק שְׁנִי

א. שִׁירָה שְׁחַנְתָּהּ בַּבְּקָעָה וְהַקִּיפוּהָ בְּאֶבְפִּינִי, בַּעֲבִיטִינִי, בְּשִׁלְיֹפֹתַי, וּבְקַנְיִי, וּבְקוֹלְחֹתַי, אֶפְלוּ שְׁלֹשָׁה חֲבָלִים, זֶה לְמַעַלָּה מִזֶּה – מִטְּלָטְלִין בְּתוֹכָהּ, וּבְלִבָּד שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּין גִּמְלָה לְגִמְלָה כְּמֵלֵא גִמְלָה, וּבֵין עֲבִיט לְעֲבִיט כְּמֵלֵא עֲבִיט, וּבֵין אִיבוּף לְאִיבוּף כְּמֵלֵא אִיבוּף. מִקִּיפִין בְּקַנְיִים, וּבְלִבָּד שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּין קֶנֶה לְחֶבְרוֹ שְׁלֹשָׁה טַפְחִים, כְּדִי שְׂיִכְבְּסוּ הַגְּדִי.

ב. נְמִצָּאתָ אֶתְּהָ אֹמֵר, שְׁלֹשׁ מִדּוֹת בְּמַחְצוֹת: כָּל שֶׁהוּא פְּחוֹת מִשְׁלוֹשָׁה – צָרִיף שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּין זֶה לְזֶה שְׁלֹשָׁה, כְּדִי שְׁלֹא יִנְדָּקַר הַגְּדִי בְּבֵת רֹאשׁ. כָּל שֶׁהוּא שְׁלֹשָׁה, וּמִשְׁלֹשָׁה וְעַד אַרְבָּעָה – צָרִיף שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּין זֶה לְזֶה כְּמֵלֵא, כְּדִי שְׁלֹא יִהְיֶה פְּרוּיץ פְּעוֹמֵד. וְאִם הָיָה הַפְּרוּיץ מְרַבֵּה עַל הָעוֹמֵד – אַף כְּנֻגָּד

העומד אסור. כל שהוא ארבעה, ומארבעה עד עשר אמות – צריך שלא יהא בין זה לזה כמלואו, שיהא פרוץ בעומד. ואם היה פרוץ בעומד, כנגד העומד – מתר. כנגד הפרוץ – אסור. ואם היה העומד מרבה על הפרוץ, כנגד הפרוץ – מתר. נפרצה ביותר מעשר – אסור. היה שם קנים דוקרנים ועשה להם פאה מלמעלה, אפלו ביותר מעשר – מתר.

ג. שיירה ששרתה בתל גבוה עשרה טפחים, ובנקע עמק עשרה טפחים, ובגנה מקפת גדר גבוה עשרה טפחים – מטלטלין בתוכה, ובלבד שימלאו את פלה, ולא שירו בה בית סאתים פנוי. אם אין בכלה בית סאתים – מטלטלין בתוכה, אף על פי שלא ימלאו את פלה. היתה גבוהה משלש רוחותיה, ונמוכה מרוח אחת – רואין את הנמוך באלו הוא פתח, ובלבד שלא יהא נמוך יותר על הגבוה. היתה נמוכה משלש רוחותיה, ונמוכה מרוח אחת – אין צריך לעשות מחיצה אלא לגבוה בלבד.

ד. אֶחָד שִׁירָה וְאֶחָד יְחִיד לַחֲבָלִים, וּמָה בֵּין יְחִיד לְשִׁירָה? יְחִיד – נוֹתְנִים לוֹ בַּיִת סָאתִים. שְׁנַיִם – נוֹתְנִים לָהֶם בַּיִת סָאתִים. שְׁלֹשָׁה – נַעֲשׂוּ שִׁירָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן רַבִּי יוֹסִי. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֶחָד יְחִיד וְאֶחָד שִׁירָה – נוֹתְנִין לָהֶם כָּל צָרְפָן, וּבִלְבָד שְׁלֹשָׁה יֵהָא בַּיִת סָאתִים פְּנוּי. אֶחָד שִׁירָה וְאֶחָד מַחֲנֶה, מָה בֵּין מַחֲנֶה לְשִׁירָה? אֵלָּא אֵהָלִים שְׁבַשִּׁירָה – חֵיבִין בְּעָרוּב. שְׁבַמַּחֲנֶה – פְּטוּרִין מִן הָעָרוּב. וְשֹׂאִין לָהֶם אֵהָלִים הָרִי הֵן בְּשׂוּרִין בְּחֶצֶר. מַחֲנֶה הַיּוֹצֵא לְמַלְחָמַת הָרְשׁוּת – מִתְּרִין בְּגִזְלֵי עֲצִים יְבֻשִׁין. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן תִּימָא אוֹמֵר: אִם חוֹנִין בְּכָל מְקוֹם, וּבְמְקוֹם שְׁנֵהָרְגוּ – שָׁם נִקְבְּרִין.

ה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַגְּנֵה וְחִקְרַפָּה שְׁהֵם שְׁבָעִים אֲמָה וְשִׁירִים עַל שְׁבָעִים אֲמָה וְשִׁירִים, הַמְּקַפֵּת גָּדֵר גְּבוּהָ עֲשָׂרָה טַפְּחִים, וְכֵן אִם הִיתָה אֲרָכָה יֵתֵר עַל רַחְבָּהּ פִּי שְׁנַיִם, אֲפִלּוּ אֲמָה אַחַת – אִין מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ בַּשַּׁבָּת. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: קַרְפָּה תְּסוּמוֹד לְעִיר, וַיֵּשׁ בְּאֲרָבוֹ שְׁבָעִים וְשִׁירִים – אִין מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ בַּשַּׁבָּת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֲפִלּוּ עֶשֶׂר

קַרְפָּפוֹת זֶה לַפְּנִים מִזֶּה, וְהִיתָה אַחַת מֵהֶן בַּיִת דִּירָה, אוֹ שְׁהִיתָה אַחַת מֵהֶן סְמוּדָה לְעִיר – מִטְּלָטְלִין בְּכֶלֶן.

ו. בְּרִגְנִין שֶׁבְּשָׂדֵה בַּיִת סְאֵתִים – מִתָּר. יֵתֵר עַל בַּיִת סְאֵתִים – אֶסוּר. אֲבָל דִּיר וּסְחָר אוֹ מִקְצָה אוֹ חֲצַר, אֶפְלוּ יֵתֵר מִבַּיִת סְאֵתִים – מִתָּר. אֶפְלוּ בַּיִת עֲשָׂרָה בּוֹרִין – מִתָּר. כָּלֵל אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: כָּל אֲוִיר שֶׁתִּשְׁמֹוּשׁוּ לְבַיִת דִּירָה, כְּגוֹן דִּיר, וּסְחָר, וּמִקְצָה, וְחֲצַר, אֶפְלוּ בַּיִת חֲמִשָּׁת בּוֹרִין, אֶפְלוּ בַּיִת עֲשָׂרָה בּוֹרִין – מִתָּר. וְכֵל בַּיִת דִּירָה, שֶׁהוּא תִּשְׁמִישׁ לְאֲוִיר, כְּגוֹן בְּרִגְנִין שֶׁבְּשָׂדוֹת בַּיִת סְאֵתִים – מִתָּר. יֵתֵר מִבַּיִת סְאֵתִים – אֶסוּר.

ז. מְעַרְבִין בְּמַעֲשֵׁר שְׁנֵי בִירוּשָׁלַיִם, וְלֹא בְּגִבּוּלִין, הַנּוֹדֵר מִן הַכֶּכֶר – מְעַרְבִין לוֹ בָּהּ. אֵימַתִּי? בְּזִמְן שֶׁאָמַר: 'שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֲטַעְמֶנָּה'; וְאִם הִקְדִּישָׁה – תִּרִי זֶה אֶסוּר, שְׁאִין מְעַרְבִין בַּהֲקֵדֵשׁ.

ח. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: לֹא נִמְנְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְּשַׁלַּח עִירוּבֵיהֶן בְּיַד בְּנֵיהֶם וּבְיַד בְּנוֹתֵיהֶם הַקְטָנִים – כִּדִּי לְחַנְכֵן בְּמִצּוֹת. אָמַר

לו רבי יהודה: מִשָּׁם רְאִיָּה? בְּאוֹמֵר לְחִבְרוֹ: 'קִבַּל הַיָּמֵנוּ, נִתְּנוּ לְקוֹף וְהוֹלִיכוּ, לְפִיל וְהוֹלִיכוּ - אֵין זֶה עָרוֹב. וְאִם אָמַר לְאַחַר לְקִבַּל הַיָּמֵנוּ - הֲרִי זֶה עָרוֹב.

ט. נִתְּנוּ עַל גְּבֵי קוֹרָה בְּרִשּׁוֹת הַרְבִּים שְׁחִיא גְּבוּהָה עֲשָׂרָה טַפָּחִים - עָרוֹבוּ עָרוֹב. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: אִם הָיָה רָחִבּוֹ אַרְבָּעָה - עָרוֹבוּ עָרוֹב. וְאִם לָאוּ - אֵין עָרוֹבוּ עָרוֹב. נִתְּנוּ בְּאֵילָן, לְמַעַלָּה מֵעֲשָׂרָה טַפָּחִים - אֵין עָרוֹבוּ עָרוֹב. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טַפָּחִים - עָרוֹבוּ עָרוֹב, וְאִסּוּר לְטָלוֹ. בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה - מִתֵּר לְטָלוֹ. נִתְּנוּ בְּכַלְכַּלָּה וּתְלָאָה בְּאֵילָן, לְמַעַלָּה מֵעֲשָׂרָה טַפָּחִים - אֵין עָרוֹבוּ עָרוֹב. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טַפָּחִים - עָרוֹבוּ עָרוֹב, וְאִסּוּר לְטָלוֹ; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֻכְמַיִם אֲמָרִים: כָּל שְׂאֵסוּר לְטָלוֹ - אֵין עָרוֹבוּ עָרוֹב, אֶחָד הָעָרוֹב וְאֶחָד כָּל הַכְּלָיִם.

י. שְׂרָשֵׁי אֵילָן שְׁגֻבוּהֵינ מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים, אוּ שֵׁישׁ חָלָל תַּחֲתֵיהֶן שְׁלֹשָׁה טַפָּחִים, אִם עַל פִּי שְׂצֵדוֹ אֶחָד שׁוֹה לְאָרֶץ - הֲרִי זֶה יֹשֵׁב עֲלֵיהֶן. וְלֹא יִסְמָךְ עֲלֵיהֶן, לְפִי שְׂאֵין עוֹלִין בְּאֵילָן, וְאֵין נִתְּלִין בְּאֵילָן, וְאֵין נִשְׁעָנִים בְּאֵילָן. וְלֹא יַעֲלֶה בְּאֵילָן מִכְּעוֹד

יום בְּדֵי שְׂתַחֲשֹׁד, וַיֵּשֶׁב שָׁם כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. אֶחָד אֵילָן וְאֶחָד כָּל בְּהֵמָה. אֲבָל בּוֹר, שִׁיחַ, וּמַעְרָה, וְגֵדֵר - מְטַפֵּס וְעוֹלָה מְטַפֵּס וַיֵּוָרֵד, וַאֲפִלוּ הֵן מֵאָה אֶמָּה.

יא. נִתְּנוּ בַּמִּגְדָּל וְנִעַל בְּפָנָיו וְאָבַד הַמִּפְתָּח - הָרִי זֶה עָרוֹב. בְּמָה דְבָרִים אָמוּרִים? בְּיוֹם-טוֹב, אֲבָל בְּשַׁבָּת - אֵין עָרוֹבוֹ עָרוֹב. נִמְצָא הַמִּפְתָּח, בֵּין בָּעִיר בֵּין בַּשָּׂדֶה - אֵין עָרוֹבוֹ עָרוֹב. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם בָּעִיר אָבַד - עָרוֹבוֹ עָרוֹב. אִם בַּשָּׂדֶה אָבַד - אֵין עָרוֹבוֹ עָרוֹב. מוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּבִנְיַן הַצָּר וּבְנֵי מִרְפָּסָת, שֶׁנָּבּוּ אֶת עִירוֹבֵיהֶן וְנִתְּנוּהוּ בַּבַּיִת, אִף עַל פִּי שִׁידוּעַ שְׂאִין הַמִּפְתָּח בְּמִקּוֹמוֹ - עָרוֹבוֹ עָרוֹב. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אֲבָטוּלְמוֹם הָעִיד עַל סֶפֶק עָרוֹב שֶׁכָּשֶׁר. אֵיזָהוּ סֶפֶק עָרוֹב שֶׁהוּא כָּשֶׁר? עָרַב בַּתְּרוּמָה, סֶפֶק מִבְּעוֹד יוֹם נְטִמָּאת סֶפֶק מִשְׁחָשְׁכָה נְטִמָּאת, עָרַב בַּפְּרוֹת, סֶפֶק מִבְּעוֹד יוֹם נִתְּקָנוּ סֶפֶק מִשְׁחָשְׁכָה נִתְּקָנוּ - עָרוֹבוֹ עָרוֹב. אֲבָל עָרַב בַּתְּרוּמָה, סֶפֶק טְהוֹרָה סֶפֶק טְמֵאָה, וְכֵן בַּפְּרוֹת, סֶפֶק נִתְּקָנוּ סֶפֶק לֹא נִתְּקָנוּ - אֵין עָרוֹבוֹ עָרוֹב.

יום חמישי, א' תשרי

מסכת ערוכין פּרָק שְׁלִישִׁי

א. רבי יהודה אומר: אין אדם מתנה על שני דברים באחד. אלא אם בא חכם למזרח - ערוכו למזרח. ואם בא חכם למערב - ערוכו למערב. אבל בא לכאן ולכאן, לא בא לכאן ולכאן - תריני כבני עירי. רבי יהודה אומר: אם היה אחד מהן רבו - ילך אצל רבו. שניהם רבותיו - ילך אצל הרגיל אצלו. אם היה רגיל אצל שניהם - ילך לאיזה מהן שירצה.

ב. מתנה אדם על ערוכו, ואומר: 'ערוכי לשבת זו ולא לשבת אחרת' - 'לשבת אחרת ולא לשבת זו' - 'ערוכי לשבתות ולא לימים טובים' - 'לימים טובים ולא לשבתות' - 'לשבת ולא ליום הכפורים' - 'ליום הכפורים ולא לשבת'.

ג. האומר לחברו: 'ערב לי בתמרים', ו'ערב לו בגרוגרות'.
 'בגרוגרות' ו'ערב לו בתמרים'. 'במגדל' ו'ערב לו בשוכה'.
 'בשוכה' ו'ערב לו במגדל'. 'בבית' ו'ערב לו בעליה'. 'בעליה'
 ו'ערב לו בבית' - אין ערובו ערוב. אבל אמר לו סתם: 'ערב
 לי' ו'ערב לו', בין בתמרים, בין בגרוגרות, בין במגדל, בין
 בשוכה, בין בבית, בין בעליה - ערובו ערוב.

ד. ערבו זה לצפון וזה לדרום - זה מהלך לצפון בערובו של
 זה בדרום, ובדרום בערובו של זה בצפון. אם מצעו את
 התחום - אל יזוז ממקומו. ערב לצפון וחזר ו'ערב לדרום' -
 בפל האחרון את הראשון. טעה ו'ערב לשתי רוחות, במדמה
 הוא שמערבין לשתי רוחות, או שאמר לעבדיו: 'צאו ו'ערבו
 לי', אחד ערב עליו לצפון ואחד ערב עליו לדרום - מהלך
 בצפון בערובו לדרום, ומהלך לדרום בערובו לצפון. ואם מצעו
 עליו את התחום - לא יזוז ממקומו.

ה. נכרים שצרו על עירות ישראל - אין יוצאים עליהן בכלי
 זינם, ואין מחללין עליהן את השבת. בפה דברים אמורים?

בְּשָׂבָאוֹ עַל עֶסְקֵי מָמוֹן, אֲבָל אִם בָּאוּ עַל עֶסְקֵי נַפְשׁוֹת –
יּוֹצְאִין עֲלֵיהֶם בְּכָלֵי זַיְנָם וּמַחְלְלִין עֲלֵיהֶן אֶת הַשַּׁבָּת. וּבְעִיר
הַסְּמוּכָה לְסָפֵר, אֲפֵלוֹ לֹא בָּאוּ עַל עֶסְקֵי נַפְשׁוֹת, אֲלָא עַל עֶסְקֵי
תְּבוֹן וְקֹשׁ – יּוֹצְאִין עֲלֵיהֶן בְּכָלֵי זַיְנָם וּמַחְלְלִין עֲלֵיהֶן אֶת
הַשַּׁבָּת. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְנִיחִין כָּלֵי זַיְנָם בְּבֵית הַסְּמוּדָה לְחֻמָּה.
פַּעַם אַחַת, הִפִּירוּ בָּהֶם אוֹיְבֵים וְרָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם וְנִכְנְסוּ לְטוֹל
כָּלֵי זַיְנָם, וְנִכְנְסוּ אוֹיְבֵים אַחֲרֵיהֶם, וְדָחְקוּ זֶה אֶת זֶה, וְהָרְגוּ זֶה
אֶת זֶה יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהָרְגוּ אוֹיְבֵים. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְקִינוּ –
שִׁיחֵנו חוֹזְרִין לְמִקּוֹמָם בְּכָלֵי זַיְנָם.

ו. מַחֲנֶה הַיּוֹצְאִים לְמַלְחָמַת הָרִשׁוֹת – אֵין צָרִין עַל עֵירוֹת שֶׁל
נְכָרִים פְּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם לַשַּׁבָּת. וְאִם הִתְחִילוּ – אֵין
מִפְסִיקִין וְאֲפֵלוֹ בַשַּׁבָּת. וְכֵן הָיָה שִׁמְאֵי הַזֶּקֶן דּוֹרֵשׁ (דְּבָרִים כ, ט):
”עַד רִדְתָּה” – וְאֲפֵלוֹ בַשַּׁבָּת.

ז. עִיר שֶׁהִקְיִפוּהָ נְכָרִים אוֹ נָהָר, וְכֵן סְפִינָה הַמְּטַרְפֶּת בַּיָּם, וְכֵן
יְחִיד שֶׁהָיָה נִרְדָּף מִפְּנֵי הַנְּכָרִים, וּמִפְּנֵי הַלְּסָמִים, וּמִפְּנֵי רוּחַ
רָעָה – הָרִי אֵלּוֹ מַחְלְלִין אֶת הַשַּׁבָּת, וּמַצִּילִין אֶת עַצְמוֹ.

ח. הרועים, והקניצין, והבורגנין, ושומרי פרות, בזמן שדרבן ללון בעיר, אף על פי שהשכו חוץ לתחום – הרי אלו כְּאֲנָשֵׁי העיר, ויש להם אלפים אמה לכל רוח. ובזמן שדרבן ללון בשדה – אין להם אלא אלפים אמה בלבד.

ט. מי שיש לו שני בתים, וכיניהם שני תחומי שבת, בין שהחזיק בדרך – קנה ערוב; דברי רבי יהודה. יתר על כן אמר רבי יוסי בן רבי יהודה: אפלו מצאו חברו בדרך, ואמר: 'לון בפנה, עת חפה, עת צנה הוא', למחר משכים והולך. החזירו מן העיר – הרי הוא כְּאֲנָשֵׁי העיר.

י. רשות שבת כף הוא: עומד אדם במקומו ואומר: 'שביתתי במקומי', שנאמר (שמות טז): "שבו איש תחתיו"; כפה תחתיו? מלא קומתו ופשוט ידיו, גופו שתי אמות, ואמה כדי לפשט ידיו ורגליו; דברי רבי מאיר. ורבי יהודה אומר: גופו שלוש אמות ואמה כדי לטול חפץ מתחת מרגלותיו, ומניח ידיו תחת מראשותיו – זכה לו מקומו לכל רוח, מרבעות לא עגלות. רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר: עגלות ולא מרבעות.

יא. הַשׁוֹבֵת בְּתֵל גְבוּהַ עֲשָׂרָה טְפָחִים, וּבִנְקַע עֵמֶק עֲשָׂרָה טְפָחִים, וּבִגְנָה מִקַּפֵּת גֶּדֶר גְבוּהַ עֲשָׂרָה טְפָחִים - מִחֶלֶד אֵת כְּלָהּ וְחוּצָה לָהּ אֲלָפִים אִמָּה לְכָל רוּחַ. הַשׁוֹבֵת בְּעִיר, אֲפִלוּ גְדוּלָה כְּאַנְטוֹכְיָא - מִחֶלֶד אֵת כְּלָהּ וְחוּצָה לָהּ אֲלָפִים אִמָּה לְכָל רוּחַ. עַל גְּבֵה - אֵין לוֹ אֵלָא אַרְבַּע אִמּוֹת בְּלֶבֶד.

יב. הַנּוֹתֵן אֵת עֲרוּבוֹ בְּתוֹךְ עִבּוּרָהּ שֶׁל עִיר - לֹא עָשָׂה וְלֹא כָלוּם. נְתִנָּה חוּץ לְעִבּוּרָהּ שֶׁל עִיר, אֲפִלוּ אִמָּה אַחַת - מִשְׁתַּכֵּר אֹתָהּ אִמָּה וּמִפְסִיד אֵת כָּל הָעִיר, מִפְּנֵי שְׁמֹדֵת הָעִיר עוֹלָה כְּלָהּ לְמִדַּת הַתְּחוּם. הָאוֹמֵר: 'שְׁבִיתֵתִי עַל גְּבֵי אֵילָן, עַל גְּבֵי הַגְּנָה' - לֹא יוֹתֵר מִבֵּית סְאֵתִים. פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים - לֹא יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אִמּוֹת. וּבִנְקַע עֵמֶק מֵעֲשָׂרָה - וְלֹא יוֹתֵר מִבֵּית סְאֵתִים. פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים - לֹא יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אִמּוֹת. וּבִגְנָה, מִקַּפֵּת גֶּדֶר גְבוּהַ עֲשָׂרָה טְפָחִים - וְלֹא יוֹתֵר מִבֵּית סְאֵתִים. פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים - וְלֹא יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אִמּוֹת. וּמוֹדֵד עַד שְׁמֹנֵיעַ לְאוֹתוֹ מְקוּם. בָּא לְאוֹתוֹ מְקוּם - מִחֶלֶד אֵת כְּלָהּ, וְחוּצָה לָהּ אֲלָפִים אִמָּה. אֵימְתִי? בְּזִמְן שֶׁהָיָה בְּתוֹךְ אֲלָפִים

אָמַח שְׁלוֹ. לֹא הָיָה בְּתוֹךְ אֲלָפִים אֲמַח שְׁלוֹ – אֵין לוֹ אֲלֵא אַרְבַּע אַמּוֹת בְּלֶבֶד.

יג. הָאוֹמֵר: 'שְׁבִיתִי בְּצַד אֵילָן, בְּצַד חֲרוֹב, בְּצַד גְּנָה' – לֹא אָמַר בְּלוֹם, עַד שְׂיִקְנֶה לְצִפּוֹנוֹ אוֹ לְדְרוֹמוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת. נֶעְקַר הָאֵילָן, אוֹ נֶעְקַר הַחֲרוֹב, אוֹ נֶעְקַר הַגְּנָה, אִם מִכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ – הָרִי זֶה מֵתָר. וְאִם לֹא – הָרִי זֶה אֶסוּר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִם הָיוּ שְׁנַיִם, אֶחָד מִכִּיר וְאֶחָד שְׂאִינוֹ מִכִּיר, שְׂאִינוֹ מִכִּיר – מוֹסֵר שְׁבִיתָתוֹ לְמִכִּיר. זֶה שֶׁמִּכִּיר – אוֹמֵר: 'תְּהֵא שְׁבִיתָתְנוּ בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי'.

יד. הָאוֹמֵר: 'שְׁבִיתִי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, בְּשָׂדֶה פְּלוֹנִי, בְּמָקוֹם שְׂאֵזְכָה בוֹ מִשְׁתַּחֲשָׁף' – לֹא אָמַר בְּלוֹם; שְׂאִין מְעַרְבִין מִשְׁתַּחֲשָׁף, זֶה הֵיא שְׂאֵמְרוֹ: הָעֵנִי מְעַרְבֵי בְּרַגְלָיו. אֶחָד עָנִי וְאֶחָד עָשִׂיר מְעַרְבִין בְּפֶת, וּבְלֶבֶד שְׂלֵא יֵצֵא חוּץ לְתַחוּם, וַיֹּאמֶר: 'שְׁבִיתִי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי, שְׂלֵא אֵמְרוּ 'מְעַרְבִין בְּרַגְלֵי' אֲלֵא לְמִי שָׂבֵא בְּדֶרֶךְ וְחֻשְׁכָּה; דְּכָרִי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֶחָד

עָנִי וְאַחַד עֲשִׂיר מְעַרְבִין בְּרַגְלִי, לֹא יֵצֵא עֲשִׂיר חוּץ לַתְּחוּם וַיֹּאמֶר: 'שְׁבִיתֵתִי בְּמִקְוֵי'; וְזֶה הוּא עֶקְרוֹ שֶׁל עֲרוֹב.

טו. וְהִתִּירוּ חֲכָמִים לְבַעַל הַבַּיִת לְשַׁלַּח אֶת עֲרוֹבוֹ בְּיַד בְּנוֹ, בְּיַד עַבְדּוֹ, בְּיַד שְׁלוּחָו - בְּשָׂבִיל לְהַקֵּל עָלָיו. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בְּאַנְשֵׁי בֵּית מְמַלֵּי וּבְאַנְשֵׁי בֵּית גּוּרִיזוֹן בְּאַרְזָמָא, שֶׁהָיוּ מַחֲלָקִין גְּרוּגְרוֹת וְצִמּוּקִין לְעַנְיִים בְּשָׁנֵי בְּצַרְתָּ, וּבְאִין עַנְיֵי כְּפַר שִׁיחִין וּכְפַר חֲנָנְיָא וּמַחְשִׁיכִין עַל הַתְּחוּם, וּלְמַחֵר מִשְׁפִּיכִין וּבְאִין.

יום שישי, ב' תשרי

מסכת ערובין פֶּרֶק רְבִיעִי

א. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: יוֹם-טוֹב הַסְּמוּךְ לַשַּׁבָּת, בֵּין מְלַפְנֵיהָ בֵּין מְלֻאֲתֶיהָ - מְעַרְבֵי אָדָם, יוֹם אֶחָד לְצַפּוֹן וַיּוֹם אֶחָד לְדָרוֹם, יוֹם אֶחָד לְצַפּוֹן וַיּוֹם אֶחָד בְּאַנְשֵׁי אוֹתָהָ הָעִיר. מוֹדָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר,

שאין מערבין חצי היום לצפון וחצי היום לדרום, שאין חולקין
 יום אחד. וחכמים אומרים: בשם שאין חולקין יום אחד - כן
 אין חולקין לשני ימים. אמר להם רבי אליעזר: אי אתם מודים
 במערב ברגליו ביום ראשון, שצריך לערב ברגליו ביום שני,
 נאכל ערובו עד שלא חשכה - אין יוצא עליו ביום השני!
 אמרו לו: אבל. אמר להם: הללו שני ימים הן. אמרו לו: אי
 אתה מודה שאין מערבין מיום-טוב לחברו? אמר להם: אבל.
 אמרו לו: הללו יום אחד הם. ערב ברגליו ביום ראשון - מערב
 ברגליו ביום שני, נאכל ערובו ביום ראשון אין יוצא עליו ביום
 שני; דברי רבי. רבי יהודה אומר: הרי זה חפר גמל. רבן
 שמעון בן גמליאל ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה
 אומרים: ערב ברגליו בראשון - אין יוצאין עליו ביום שני.
 נאכל ערובו בראשון - יוצאין עליו ביום שני. מודים חכמים
 לרבי אליעזר, בראש השנה, בשחיה ירא שמא תתעבר -
 מערב אדם שני ערובין, ואומר: 'ערוב בראשון למזרח ובשני
 למערב, בראשון למערב ובשני למזרח, ערובי בראשון ובשני
 כבני עירי, ערובי בשני ובראשון כבני עירי'. ורבי יוסי אומר,

ששתי קדשות הן. אמר להם רבי יוסי: אי אתם מודים, שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה שנוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש?

ב. ביצד, אמר רבי יהודה: מתנה אדם על הפלפלה ביום-טוב ראשון ואוכלה ביום-טוב שני. היו לפניו שתי פלפלות של טבל, ואמר: אם היום חול ולמחר קדש – תהא זה תרומה על זה, ואם היום קדש ולמחר חול – אין בדברי פלום, וקורא עליה שם ואוכלה, וכן רבי יוסי אוסר בשני ימים טובים של גליות.

ג. ביצד מעברין את הערים? ארבה כמות שהיא, עגולה – עושין לה זוית. מרבעת – אין עושין לה זוית. היתה רחבה מצד אחד וקצרה מצד אחר – רואין אותה כאלו היא שוה. היתה בית אחד יוצא כמין פגום, או שני בתים יוצאין כמין פגומין – רואין כאלו חוט מתוח עליהן, ומודדין מפנו ולחלן אלפים אמה. היתה עשויה כמין קשת או כמין גם – רואין

אותה באלו היא מלאה בתים וּחצרות, ומודד מִמֶּנּוּ וּלְחֵלֶן אֱלֹפִים אִמָּה.

ד. הִיָּה בֵּית אֶחָד יוֹצֵא הַיְמִנָּה כְּמִין פִּינָם לְרוּחַ אֶחָד, רוֹאִין כְּנִגְדּוֹ בְּאֵלוֹ מְלֵא בְּתִים וּחְצֵרוֹת – מְרַבֵּיעַ כְּנִגְדּוֹ וּמֹדֵד הַיְמִנָּה לְחֵלֶן אֱלֹפִים אִמָּה. הָיוּ שְׁנֵי בְּתִים יוֹצְאִין הַיְמִנָּה כְּמִין שְׁנֵי פִּינָמִין לְשֵׁתֵי רוּחוֹת, רוֹאִין כְּנִגְדָן בְּאֵלוֹ הֵן מְלֵאִין בְּתִים וּחְצֵרוֹת – מְרַבֵּיעַ כְּנִגְדָן וּמֹדֵד מֵהֵן אֱלֹפִים אִמָּה.

ה. בָּא לְרַבְעָה – מְרַבְעָה בְּרַבּוּעַ עוֹלָם. נוֹתֵן צְפוּנָה לְצִפּוֹן הָעוֹלָם וּדְרוּמָה לְדְרוּם הָעוֹלָם. וְסִימְנָה: עֲגֻלָּה בְּצִפּוֹן וְעֶקְרָב בְּדְרוּם. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אִם אֵינּוּ יָכוֹל לְרַבְעָה בְּרַבּוּעַ שֶׁל עוֹלָם – יְרַבְעָה כְּמִין תְּקוּפָה, בִּיצֵד? חָמָּה יוֹצֵאת בְּיוֹם אַרְוֶה וְשׁוֹקֶעַת בְּיוֹם אַרְוֶה – זֶה הוּא פְּנֵי צִפּוֹן. חָמָּה יוֹצֵאת בְּיוֹם קָצֵר וְשׁוֹקֶעַת בְּיוֹם קָצֵר – זֶה פְּנֵי דְרוּם. תְּקוּפַת נִסָּן וְתְקוּפַת תְּשֻׁרִי, חָמָּה יוֹצֵאת בְּחֻצֵי מְזֻרָח וְשׁוֹקֶעַת בְּחֻצֵי מַעְרָב, שְׁנַאֲמַר (קִהְלָת א, ט): "הוֹלֵךְ אֶל דְרוּם וְסוֹבֵב אֶל צִפּוֹן". "הוֹלֵךְ אֶל דְרוּם" – בְּיוֹם,

”סוֹבֵב אֶל צְפוֹן” – בְּלִילָה. ”סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ” – אֵלּוּ
פְּנֵי הַמְּזֻרָח וּפְנֵי הַמַּעֲרָב, פְּעָמִים מִחֻלְכָתָן וּפְעָמִים מִסַּבְּכָתָן.

ו. אֵלּוּ שְׁמוֹתֵעֲבָרִין עִמָּה: נֶפֶשׁ שְׁיֵשׁ בָּהּ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע
אַמּוֹת וְהַגָּשֶׁר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כְּתָלִים וְיִזְוִין מִתְּעַבְרִין עִמָּה,
הַגָּשֶׁר וְהַקֶּבֶר שְׁיֵשׁ בְּהֶזֶן בֵּית דִּירָה, וּבֵית הַכְּנֶסֶת שְׁיֵשׁ בָּהּ בֵּית
דִּירָה לַחֲזוֹן, וּבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שְׁיֵשׁ בָּהּ בֵּית דִּירָה
לְמִשְׁרָתֶיהָ. וְהָאוּרִיּוֹת וְהָאוֹצְרוֹת שְׁבַשְׁדוֹת וְיֵשׁ בְּהֶזֶן בֵּית דִּירָה.
וְהַבוֹרְגָנִין שְׁסָבִיבָה, וְהַכְּבִית שְׁפִיָּם – הֵרִי הֵם מִתְּעַבְרִין עִמָּה.
וְאֵלּוּ שְׁאִין מִתְּעַבְרִין עִמָּה: נֶפֶשׁ שְׁנַפְרָצָה מִשְׁתִּי רוּחוֹתֶיהָ
אֵילָף וְאֵילָף, וְהַגָּשֶׁר וְהַקֶּבֶר שְׁאִין לָהֶם בֵּית דִּירָה, וּבֵית הַכְּנֶסֶת
שְׁאִין לָהֶם בֵּית דִּירָה לַחֲזוֹן, וּבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שְׁאִין לָהּ בֵּית
דִּירָה לְמִשְׁרָתִים. וְהָאוּרִיּוֹת וְהָאוֹצְרוֹת שְׁבַשְׁדָּה שְׁאִין לָהֶם בֵּית
דִּירָה. וּבוֹר, וְשִׂיחַ, וּמְעָרָה, וְגֵדֵר, וְשׁוֹכָף שְׁבַתּוּכָה, וְהַכְּבִית
שְׁבַסְפִּינָה – אֵין אֵלּוּ מִתְּעַבְרִין עִמָּה.

ז. כַּמָּה יִהְיוּ מְקַרְבוֹת לְעִיר וְיִהְיוּ מִתְּעַבְרִין עִמָּה? שְׁבָעִים אַמָּה
וְשִׁירִים עַל שְׁבָעִים אַמָּה וְשִׁירִים, שֶׁהֵן מֵאָה וְאַרְבָּעִים וְאַחַד

ושליש. רבי יהודה אומר: שירים הוא דבר מעט, ולא נתנו חכמים שעור. כפה הן שבעים אמה ושירים על שבעים אמה ושירים? הן בית סאתים כחצר המשכן.

ח. הנה מוֹדד, והגיע המדה לבית - אפלו בית לפניו מן הבית, אפלו מגדל לפניו מן המגדל - מכניסן לאמצע, ומרביע כנגדו, ומוֹדד כנגדו ולהלן אלפים אמה. הנה מוֹדד, והגיע המדה למערה - אין מכניס את כל המערה אלא מכנגד פתחה של מערה. אחת מערה ואחד מגדל. מה בין מערה למגדל? גג המערה הרי הוא בארץ, וגג המגדל הרי הוא כעיר. כפה דברים אמורים? במדת העבור, אבל במדת התחום, אפלו בלטה מדתו בחצי ביתו - אין לו אלא חצי ביתו. אמר רבי שמעון: יכולני אני, שיהו עולין מטבריא לצפורי, ומצור לצידון, מפני מערות ומגדלות שביניהם.

ט. המוֹדד, מוֹדד חוץ לקרפיפה של עיר, לכל עירות נותן קרפף; דברי רבי מאיר. וחכמים אמורים: לא אמרו קרפף אלא בין שתי עירות. אם יש לזו שבעים אמה ושירים ולזו שבעים

אָמָה וְשִׁירִים - מְכַנְיָם לְאִמָּעַ וּמְרַבֵּעַ כְּנַגְדָּךְ, וּמוֹדֵד מִמֶּנּוּ וּלְהִלָּן אֲלֵפִים אָמָה. הָיוּ שְׁלֹשָׁה מַגְדָּלִים, וְהָאִמָּצְעִי מִבְּלַע בִּינְיָהוּ, אִם אֵין בֵּין שְׁנַיִם הַחִיצוֹנִים מֵאָה וְאַרְבָּעִים וְאַחַד וּשְׁלִישׁ - מְכַנְיָם לְאִמָּצְעַ וּמְרַבֵּעַ כְּנַגְדָּךְ, וּמוֹדֵד מִמֶּנּוּ וּלְהִלָּן אֲלֵפִים אָמָה. הָיוּ עֲשׂוּיֵן שׁוֹרוֹת וְאַחֲרוֹת בִּינְיָהֶם, אִם אֵין בֵּין שׁוֹרָה הַחִיצוֹנָה וּבִינְיָהֶם מֵאָה וְאַרְבָּעִים וְאַחַד וּשְׁלִישׁ - מְכַנְיָם לְאִמָּצְעַ, וּמְרַבֵּעַ כְּנַגְדָּךְ, וּמוֹדֵד מִמֶּנּוּ וּלְהִלָּן אֲלֵפִים אָמָה.

י. מְרַבֵּעַ אֶת הָעִיר וְעוֹשֶׂה אוֹתָהּ כְּמִין טְבֵלָא מְרַבַּעַת, וְחוֹזֵר וּמְרַבֵּעַ אֶת הַתְּחוּמִין וְעוֹשֶׂה אוֹתָהּ כְּמִין טְבֵלָא מְרַבַּעַת, וּכְשֶׁהוּא מוֹדֵד, לֹא יִמְדוּד מֵאִמָּצְעַ הַקָּרָן אֲלֵפִים אָמָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִפְּסִיד אֶת הַזְּוִיָּת, אֲלֵא מִבִּיא טְבֵלָא מְרַבַּעַת שְׁהִיתָה אֲלֵפִים אָמָה עַל אֲלֵפִים אָמָה, וּמְנִיחָהּ בְּקָרָן בְּאֶלְכֶסוֹנָה, נִמְצָא הָעִיר מְשֻׁתְּפָרֶת אַרְבַּע מֵאוֹת אֲמוֹת לְכָאן וְאַרְבַּע מֵאוֹת אֲמוֹת לְכָאן. נִמְצָא, תְּחוּמִין מְשֻׁתְּפָרִין אַרְבַּע מֵאוֹת אֲמוֹת לְכָאן וְאַרְבַּע מֵאוֹת אֲמוֹת לְכָאן. נִמְצָא, הָעִיר וְהַתְּחוּמִין מְשֻׁתְּפָרִין אֶלֶף וּמֵאוֹתִים אָמָה לְכָאן וְאֶלֶף וּמֵאוֹתִים אָמָה לְכָאן.

יא. כיצד מקדירין בהרים? התהותון כנגד לבו, והעליון כנגד פרסותיו, מקדיר ועולה, מקדיר ויורד, רואה את החר כאלו בקוץ לפניו; דברי רבי. וחכמים אומרים: אין מקדירין בהרים. היו לפניו חר ומישור – מודד את המישור ומניח את החר, ונשפר חר וגאיות. מודד את הגאיות ומניח את החר ונשפר.

יב. היה מודד והגיע המדה לגיא, אם יכול להבליע בחבל של חמשים אמה – מבליעו. ואם לאו – חוזר למקום שהוא יכול להבליעו. ומבליעו וצופה וחוזר למדתו. אם היה גיא מעקם ואין יכול להבליעו – מקדיר ועולה, מקדיר ויורד, וצופה וחוזר למדתו. היה מודד והגיע המדה לפתל, אין אומרים: 'יקב את הפתל', אלא אומד הפתל, וצופה, וחוזר למדתו, ומודד. אחד מודד בחבל ואחד צופה בעיניו, בין בהר, בין בים, בין במישור, אחד מדת העבור ואחד מדת התחום, אלא שבמדת התחום מודד בחבל.

יג. אין מודדין, לא בחומ, ולא בגומי, אלא במשיחה. והמודד – מותח בכל פחו. מודד והלך, ובא אחד ואמר: 'עד פאן תחום

שַׁבָּת' - נֶאֱמַן. מַעֲשֵׂה בְּזִמְזִין אֶחָד רוּעָה שְׁבָא לְפָנַי רַבִּי וְאָמַר
לוֹ: זְכוּר הֵייתִי שְׁהִיוּ בְּנֵי מִגְדָּל גָּדַר וְעֵדְרִים יוֹרְדִים לְחַמְתָּהּ,
עַד חָצַר הַחִיצוֹנָה הַסְּמוּכָה לְגֶשֶׁר; וְהַתִּיר רַבִּי שְׁיִהִיו בְּנֵי מִגְדָּל
יוֹרְדִין לְחַמְתָּהּ עַד חָצַר הַחִיצוֹנָה סְמוּכָה לְגֶשֶׁר. וְעוֹד הַתִּיר
רַבִּי שְׁיִהִיו בְּנֵי גָדַר יוֹרְדִין לְחַמְתָּהּ, וְאִין בְּנֵי חַמְתָּהּ יוֹרְדִין
לְגָדַר.

יום שבת, ג' תשרי

מסכת ערוובין פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. הַנּוֹתֵן עֲרוּבֵי בְּסוּף אֲלָפִים אֶמָּה שֶׁל תְּחוּם, אִם הָיָה בֵּיתוֹ
סְמוּדָה לְחוּמָה - יִכְנָם. וְאִם לֹא - לֹא יִכְנָם. נִתְּנוּ אֶמָּה אַחַת
חוּץ לְתְּחוּם, אִם הָיָה בְּתוֹךְ אֲלָפִים אֶמָּה שְׁלוֹ - עֲרוּבֵי עֲרוּב.
וְאִם לֹא - אִין עֲרוּבֵי עֲרוּב.

ב. בראשונה היו בני טבריא מהלכין את כל חמטה, ואין בני חמטה באין אלא עד מקום הכפה, עכשו בני טבריא ובני חמטה חזרו להיות עיר אחת.

ג. אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה, ואנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה. אימתי? בזמן שהיו בתוך אלפים אמה שלחן. ואם לא היו בתוך אלפים אמה שלחן – אין להם אלא אלפים אמה בלבד. ואנשי עיר קטנה – אין להם אלא אלפים אמה בלבד.

ד. עיר של רבים שחרבה, ונשתירו בה גדודיות גבוהות עשרה טפחים, אף על פי שאין צורות פתחיה נפרים – הרי זו מתעברת להיות בעין עיר. עיר של יחיד ונעשית של רבים, ורשות הרבים עוברת בתוכה, כיצד מערבין אותה? עושין להי מבאן ולחי מבאן, או קורה מבאן וקורה מבאן, ומערבין ונושאים ונותנין באמצע. ואין מערבין אותה לחצאין, אלא או בלה, או מבוי מבוי בפני עצמה. עיר של רבים, והרי היא של רבים, ואין לה אלא פתח אחד – מערבין את בלה.

ה. סבת הַחַג בַּחַג, רַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּב בְּעֶרְוַב וּבְמִזְוֵזָה וּבְמַעֲשֵׂר, וְחֻכְמִים פּוֹטְרִין. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֹמֵר: מְעַרְבִין כְּכַר שְׁלֵם אֶפְלוֹ הוּא כְּאִסָּר, אֶפְלוֹ לֹא נִטַּל מִמֶּנּוּ אֶלָּא כִּדֵּי דְמוּעָ וְחֻלְתּוֹ, יִתָּר עַל בֶּן – הָרִי זֶה אִסּוּר.

ו. מִי שֵׁישׁ לוֹ חֲמֵשׁ חֲצֵרוֹת בְּעִיר אַחַת, אִם הָיָה מְשַׁתְּמֵשׁ בְּכֶלֶן – הָרִי זֶה אִסּוּר אֶת כֶּלֶן. וְאִם לֹא – אֵין אִסּוּר אֶלָּא מְקוֹם דִּירְתּוֹ בְּלֶבֶד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֵׂה בְּבֶן נִפְחָא שְׁהִיּוּ לוֹ חֲמֵשׁ חֲצֵרוֹת בְּאוֹשָׁא, וְכֹא מַעֲשֵׂה לְפָנֵי חֻכְמִים, וְאָמְרוּ: אֵינוֹ אִסּוּר אֶלָּא בֵּית דִּירָה בְּלֶבֶד.

ז. חֲמֵשׁ חֲבוּרוֹת מְקַצֵּת שְׂרוּיָן בְּחֻדְרִים, וּמְקַצֵּת שְׂרוּיָן בְּעֵלְיוֹת – טַרְקְלִין שְׁלֵחָן כְּחֻצֵּר לְבֵתִים. שְׁנַיִם שֵׁשְׁתַּפִּין זֶה לָזֶה, בֵּין בֵּין בֵּין בְּשִׁמּוֹן – אֵינָן צְרִיכִין לְעֶרְב. הֵיוּ שְׁלֵשָׁה – זֶה שֶׁתַּף לָזֶה בֵּין, וְזֶה שֶׁתַּף לָזֶה בְּשִׁמּוֹן – צְרִיכִין לְעֶרְב. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: אַחַד יֵין וְאַחַד שִׁמּוֹן – אֵין צְרִיכִין לְעֶרְב. אֶלְעֲזֹר בֶּן תַּדְאִי אֹמֵר: אִסּוּרִין עַד שְׁיַעֲרְבוּ.

ח. אב ובנו, נשיו וכלותיו, עבדיו ושפחותיו, הרב ותלמידו, בזמן שאין עמהם דיורים - הרי הן ביחידים, צריכין לערב, מבוי שלחן - בין כף וכף נתר בלחי וקורה.

ט. עם הארץ שהיו מוליכין אצלו ערוב, מוליך לו כהן כפר תרומה, ויושב ומשמרו ומחשיך עליו ואוכלו, ובא לו. ובשביעית - הרי זה מתר, מפני שלא נחשדו על השביעית.

י. בית שמניחין בו ערוב - אין צריך להפריש כפר, מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום, אם היה שם רבו, או אדם גדול, או שהיה משיא את בנו ורצה לנהוג בו כבוד - הרשות בידו. מצוה על כל אדם לבטל רשות, אם היה אדם גדול - הרשות בידו.

יא. אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא ערב - עליו לבטל הרשות. אם היה שם בית האבל או בית המשתה, ורצו לבטל רשותו - הרשות בידו.

יב. שְׁלֹשָׁה שְׁהִיּוּ שְׂרוּיִן בְּחֶצֶר, וּמֵת אֶחָד מִבְּנֵי הַחֶצֶר, וְהֵנִיחַ אֶת הָרְשׁוּת לְאֶחָד מִן הַשּׁוֹק, מִבְּעוֹד יוֹם - אוֹסֵר. מִשְׁחֲשִׁכָה - אֵינוֹ אוֹסֵר. וְאֶחָד מִן הַשּׁוֹק שָׁמַת, וְהֵנִיחַ אֶת רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד מִבְּנֵי חֶצֶר, מִבְּעוֹד יוֹם - אֵינוֹ אוֹסֵר. מִשְׁחֲשִׁכָה - אֵין אוֹסֵר. הָרִי שֶׁשָּׁכַח וְלֹא עָרַב, וְחֹזֵר וְהוֹצִיא, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד - הָרִי זֶה אוֹסֵר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּמִזִּיד - אוֹסֵר. בְּשׁוּגַג - אֵינוֹ אוֹסֵר. מִי שֶׁבִּטֵּל רְשׁוּתוֹ, וְחֹזֵר וְהוֹצִיא, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד - הָרִי זֶה אוֹסֵר.

יג. אֶחָד שֶׁלֹּא עָרַב - נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שֶׁעָרַב. וּשְׁנַיִם שֶׁעָרְבוּ - נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְאֶחָד שֶׁלֹּא עָרַב. וּשְׁנַיִם שֶׁלֹּא עָרְבוּ - נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְשְׁנַיִם שֶׁעָרְבוּ, אוֹ לְאֶחָד שֶׁלֹּא עָרַב. אֲבָל אֵין אֶחָד שֶׁעָרַב נוֹתֵן רְשׁוּתוֹ לְאֶחָד שֶׁלֹּא עָרַב, וְאֵין שְׁנַיִם שֶׁעָרְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְשְׁנַיִם שֶׁלֹּא עָרְבוּ. וְאֵין שְׁנַיִם שֶׁלֹּא עָרְבוּ נוֹתְנִין רְשׁוּתָן לְשְׁנַיִם שֶׁלֹּא עָרְבוּ, שְׁכָל זְמַן שֶׁהִיּוּ שְׁנַיִם שְׂרוּיִן בְּחֶצֶר, וְשָׁכַח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עָרַב - הָרִי זֶה אוֹסֵר.

יד. ישראל מומר משמר שבתו בשוק – מבטל רשות, שאינו משמר שבתו בשוק – אינו מבטל רשות. מפני מה? שאמרו: ישראל נוטל רשות ונותן רשות, והעובד פוכבים עד שישפיר. כיצד מבטל רשות? אומר: רשותי נתונה לך, רשותי מבטלת לך – קנה ואין צריך לזכות.

טו. תצרו של נכרי, תרי הוא כדיר של בהמה – מתר להכנים ולהוציא מחצר לבתים ומן הבתים לחצר. ואם יש שם ישראל אומר; דברי רבי מאיר. רבי אליעזר בן יעקב אומר: לעולם אינו אומר עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה, והלכה כדבריו.

טז. הגוסס, אף על פי שאינו יכול לחיות – תרי זה אוסר. קטן, אף על פי שאין יכול לאכול פזית – תרי זה אוסר. קסדור הבא לעיר, עד שלושים יום – תרי זה אוסר מיד. אימת? בזמן שיחדו לו בית דירה. לא יחדו לו בית דירה, או שאין עמהן דיורין בחצר – אין אוסר. אכסנאי – אין אוסר לעולם.

יו. אֲנָשֵׁי חָצֵר שְׁשָׁכָה אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עָרַב, וְהִיתָה לוֹ אֶבְסֻדְרָה
עַל פֶּתָחוֹ, בְּזִמְנָה שְׁמֹנְפֶפֶת - מִתְרִין לוֹ וְאֶסְוֶרָה לְכָל בְּנֵי חָצֵר.
אִם אֵינָה מִגְנֵפֶת - אֶסְוֶרָה לוֹ וְאֶסְוֶרָה לְכָל בְּנֵי חָצֵר. כְּלִים
שֶׁשָּׁבְתוּ בְּחָצֵר - מִתְרִין לְטַלְטֵל בְּחָצֵר. אֲנָשֵׁי חָצֵר שֶׁשָּׁכְחוּ
וְלֹא עָרְבוּ - אֶסְוֶר מִלְּהַכְנִים וּמִלְּהוֹצִיא מִחָצֵר לְבֵתִים וּמִבֵּיתִים
לְחָצֵר. וְכִלִּים שֶׁשָּׁבְתוּ בְּחָצֵר - מִתְרִין לְטַלְטֵל בְּחָצֵר.

יח. חֲמֵשׁ חֲצֵרוֹת הִפְתּוּחֹת זֶה לָזֶה וּפְתוּחֹת לְמִבּוּי, וְשָׁכְחוּ כָּלֵם
וְלֹא עָרְבוּ - אֶסְוֶר לְהַכְנִים וּלְהוֹצִיא מִחָצֵר לְמִבּוּי וּמִן הַמִּבּוּי
לְחָצֵר. וְכִלִּים שֶׁשָּׁבְתוּ בְּחָצֵר - מִתְרִין לְטַלְטֵל בְּחָצֵר, וּבְמִבּוּי
אֶסְוֶר. וְרַבֵּי שְׁמֹעוֹן מִתִּיר, שֶׁהָיָה רַבֵּי שְׁמֹעוֹן אוֹמֵר: כָּל זְמַן
שֶׁהָיוּ שָׁל רַבִּים, וְשָׁכְחוּ וְלֹא עָרְבוּ, נֶגַע וְחָצֵר וְאֶבְסֻדְרָה וּמִרְפֵּסֶת
וְקַרְפֵּף וּמִבּוּי - כָּלֵן רְשׁוּת אַחַת הֵן. אָמַר רַבֵּי: כְּשֶׁהָיוּנוּ לְזִמְדִין
תּוֹרָה אֶצֶל רַבֵּי שְׁמֹעוֹן בְּתַקִּיעוֹן, הָיוּנוּ מְעַלִּין שְׁמֹעוֹן בְּאֵלּוֹנְטִית
מִגַּג לְגַג, וּמִגַּג לְחָצֵר, וּמִחָצֵר לְחָצֵר, וּמִחָצֵר לְקַרְפֵּף, עַד שֶׁהָיוּנוּ
מִגִּיעִים אֶצֶל הַמְּעַיֵן שֶׁהָיוּנוּ רוֹחֲצִין בּוֹ. אָמַר רַבֵּי יְהוֹנָדָה:
מְעֻשָׁה בְּשַׁעַת הַסַּפְּנָה, הָיוּנוּ מְעַלִּין סֶפֶר תּוֹרָה מִחָצֵר לְגַג,

ומנוג להצור, ומחצר לקרפף לקרות בו. אמרו לו: אין שעת הפכנה ראיה.

יט. שתי חצרות, זו לפניו מזו, החיצונה של רבים, והפנימית של יחיד – החיצונה – צריכה ערוב. והפנימית – אין צריכה ערוב. הפנימית של רבים והחיצונה של יחיד, הפנימית – צריכה ערוב. והחיצונה – אינה צריכה ערוב. רבי עקיבא אוסר את החיצונה, שדריסת הרגל אוסרתה. וחכמים אומרים: אין דריסת הרגל אוסרתה. היו שתיהן של רבים, ונתנו את ערובן בחיצונה, ושכח אחד בין מן החיצונה בין מן הפנימית ולא ערב – שתיהן אסורות. נתנו ערובן בפנימית, ושכח אחד מן הפנימית ולא ערב – שתיהן אסורות. מן החיצונה ולא ערב – שתיהן אסורות; דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים: פנימית מתרת והיצונה אסורה. אחד שתי חצרות זו לפניו מזו, ואחד שלש דיוטאות – זו למעלה מזו. בפה דברים אמורים? בזמן שדרוך הפנימית לצאת על החיצונה ועל מקצתה, ודרך העליונה לירד על התחתונה ועל מקצתה. חמש חצרות פתוחות לבית שער, ושכחו ולא ערכו – מתרין

בְּחִצְרוֹת, וְאֶסְוִין בְּבֵית שֶׁעַר. חֲמֹשׁ דְּיוֹטָאוֹת פְּתוּחוֹת
לְאֶלְקָטָ³, וְשָׁכְחוּ וְלֹא נִשְׁתַּתְּפוּ - מִתְרִין בְּדְיוֹטָאוֹת וְאֶסְוִין
בְּאֶלְקָטָ.

יום ראשון, ד' תשרי

מסכת ערוכין פרק שישי

א. שתוף מבוי ביצד? מניח אדם חבית של יין, ושל שמן, ושל
תמרים, ושל גרונגרות ושל שאר מיני פרות, בין משלו בין
משל חברו, ואומר: 'הרי זו לכל בני מבוי'; היתה משלהן - אין
צריך לזכות. היתה משלו - מנביחה מן הארץ ואומר: 'זביתי
לכם ולכל שנתוספו עליכם'. נתוספו עליהן - מנזה ואין צריך
להודיע. אמר רבי יהודה: מעשה והיינו שרויין בית גלודת
בלוד, והיינו מבשלין קדרה של עדשים, ואחד עומד על פתח

³ בית העשוי להתקבץ בו בקיץ.

המבוי ואומר: זכיתי לכם בקדרה של עדשים, היין - כדי לשותות בו מזון שתי סעודות. והשמן - כדי לאכול בו מזון שתי סעודות. החמץ - כדי לטבל בו. זיתים ובצלים - כדי לאכל בהן שתי סעודות. תחלתו וסופו - פשעור תנה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: תחלתו פשעור תנה, אף על פי שאין סופו פשעור תנה. בלה החפץ - מודיע, ואינו צריך לזכות.

ב. אמר רבי שמעון בן אלעזר: פעם אחת שבת רבי מאיר בערדסקא ובא אדם אחד ואמר: רבי! ערבתי בבצלים ולמבעין, והושיבו רבי מאיר בארבע אמות שלו. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: מערבין לחולה ולאסמנים ולזקן כדי מזונו. ולרעבתן - סעודה בינונית של כל אדם.

ג. אין משתתפין, לא באוצר ולא במבוי, אלא אם בן יחד לו מקום. האנשים שנשתתפו וערבו שלא לדעת הנשים - שתופן שתוף. ונשים שנשתתפו שלא לדעת בעליהן - אין שתופן שתוף, ואין ערוכן ערוב. ומערבין בחצרות בפת, ואם רצו לערב ביין - אין מערבין. משתתפין במבוי ביין, ואם רצו

להשתתף בפת - משתתפין. מערבין בהצרות, ומשתתפין במבוי, שלא לשבח תורת ערוב מן התינוקות, שיאמרו: 'אבותינו לא ערבנו; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: או מערבים או משתתפים.

ד. ערובי חצרות בהצר ושתופי מבואות במבוי. שנים משתתפין זה לזה זה ביין וזה בשמן - צריך שיבא⁴ עמון במבוי. אמר רבי מאיר: מפני מה אמרו אין מערבין לאדם אלא מדעתו? לפי שאין רוצה שישתתפו אחרים עמו בהלקו, אבל אם היה לו תבשיל או עפה אצל חברו - זכה לו תבשילו.

ה. המערב על ידי בני עירו שילכו עמו לבית האבל, או לבית המשתה וקבלו עליהן מבעוד יום שיבוא - מתר. משתתשך - אסור, שאין מערבין משתתשך. ערב עליהן בקופות של תמרים, ובקופות של גרוגרות, ובקופות של זיתים, אם יש מזון שתי סעודות לכל אחד ואחד - יבואו. ואם לאו - לא יבואו.

⁴ לפי הגר"א תכה זו היא תקון גדוקא, ובאר זאת יפה בהוזן יחזקאל.

קבלו עליהם זה אחר זה, הראשונים שיש להם - יבאו,
אחרונים - לא יבואו.

ו. המערב על ידי עצמו לרוח אחת לשבתות של כל ימות
השנה, ואמר: רציתי - אלה, לא רציתי - לא אלה, רצה
מבעוד יום - ערובו ערוב. משחשכה, רבי שמעון אומר:
ערובו ערוב. וחקמים אומרים: אין ערובו ערוב, על ידי עצמו
לשתי רוחות לכל ימות השנה, ואמר: 'למקום שארצה אלה,
רצה מבעוד יום - ערובו ערוב, משחשכה - הרי זה חפור
גמל.

ז. לא יערב אדם על ידי בנו ובתו הגדולים, ועל ידי עבדו
ושפחתו העברים, ועל ידי אשתו, אלא מדעתו. אבל מערב
הוא על ידי בנו ובתו הקטנים, ועל ידי עבדו ושפחתו
הקטנים, ועל ידי בנו ובתו הקטנים, בין לדעתו בין שלא
לדעתו, מפני שידון כידו. וכלן שערבו, וערב עליהם רבן -
יוצאין בשל רבן, חוץ מן האשה שיכולה למחות על ידי בעלה.

ח. עֶבֶד עֲבָרִי, וְמִי שֶׁחֲצִי עֶבֶד וְחֲצִי בֶן חוֹרִין – יוֹצֵאִין עַל יָדֵי עֶצְמוֹ. עֶבֶד שֶׁל שְׁנֵי שְׁתַּפִּין – יוֹצֵא בְּעֶרֹב שֶׁל זֶה בְּדָרוֹם, וּמִחֲלָף בְּדָרוֹם. בְּעֶרֹב שְׁנֵיהֶן – מִחֲלָף בְּצַפּוֹן בְּעֶרֹבוֹ שֶׁל זֶה בְּדָרוֹם, וּבְדָרוֹם בְּעֶרֹבוֹ שֶׁל זֶה בְּצַפּוֹן, וְאִם מִצְעוּ אֶת הַתְּחוּם – אֵל יוֹזֵז מִמְּקוֹמוֹ. קָטָן שֶׁצָּרִיף לְאִמּוֹ – יוֹצֵא בְּעֶרֹב אִמּוֹ, וְשֵׂאִין צָרִיף לְאִמּוֹ – אֵין יוֹצֵא בְּעֶרֹב אִמּוֹ.

ט. כִּתְלַח צֵר שְׁנַפְרִין, מֵאַרְבָּעָה טַפְּחִים עַד עֶשְׂרֵה אַמּוֹת – מִתֵּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כִּפְתָח, יֵתֵר מִכָּאֵן – בְּנִגְדַת הַפְּרָצָה אֲסוּר. נִפְרָצוּ בּוֹ פְּרָצוֹת הַרְבֵּה, אִם הָעוֹמֵד מְרַבֵּה עַל הַפְּרוּץ – מִתֵּר. וְאִם הַפְּרוּץ מְרַבֵּה עַל הָעוֹמֵד, בְּנִגְדַת הַפְּרָצָה, נִפְרָצָה בְּנִגְדַת עֶשְׂרֵה בְּתַיִם – בְּטָלָה הַמְּחִיצָה. שְׁתֵּי חֲצוֹת זֹו לְמַעְלָה מִזֹּו, וּבֵין זֹו לְזֹו עֶשְׂרֵה טַפְּחִים, אִו שֵׁישׁ בֵּה גְדוּד חֲמִשָּׁה וּמְחָצָה חֲמִשָּׁה – מְעַרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין מְעַרְבִין אֶחָד. הֵיתָה אַחַת מֵהֶן גְּבוּהָה עֶשְׂרֵה טַפְּחִים, וּמַעְטָה בְּאַבְנִים, בְּכַפְתִּים וּבְסֶלֶם הַצּוּרִי, אִו שֶׁחֵבִיא נָסֵר שָׂרָחַב אַרְבָּעָה טַפְּחִים וְקָבְעוּ בֵּה – מְעַרְבִין שְׁנַיִם. וְאִם רָצוּ – מְעַרְבִין אֶחָד. פְּחוֹת מִכֵּן – מְעַרְבִין אֶחָד

וְאִין מְעַרְבִין שְׁנַיִם. הִיְתָה אַחַת מֵהֶן גְּבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים –
עוֹשִׂין לָהּ מְחִיצָה גְּבוּהָה חֲמִשָּׁה טְפָחִים, וּמְבַטְלָהּ.

י. כִּתְלָ שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצוֹת גְּבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרַחַב אַרְבָּעָה –
מְעַרְבִין שְׁנַיִם וְאִין מְעַרְבִין אֶחָד. מְעֵטוּ בְּאַבְנִים, בְּכַפְתִּים
וּבְסֻלָּם חֲצוּרִי, אוֹ שֶׁהֵבִיא נֶסֶר רַחַב אַרְבָּעָה טְפָחִים, וְקָבְעוּ בָּהּ
– מְעַרְבִין שְׁנַיִם, וְאִם רָצוּ – מְעַרְבִין אֶחָד. פְּחוֹת מִכֵּן –
מְעַרְבִין אֶחָד וְאִין מְעַרְבִין שְׁנַיִם.

יא. מִתְבָּן שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצוֹת, גְּבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים – מְעַרְבִין
שְׁנַיִם וְאִין מְעַרְבִין אֶחָד. אֵלּוּ מְאֻכְלִין מִכָּאן וְאֵלּוּ מְאֻכְלִין
מִכָּאן, נִתְמַעֵט הַתְּבָן מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים – מְעַרְבִין אֶחָד וְאִין
מְעַרְבִין שְׁנַיִם, אֵלּא אִם רָצָה – סוֹתֵם אֶת פְּתָחוֹ וּמְבַטְלֵ אֶת
רְשׁוֹתוֹ, הוּא אֲסוּר וְחִבְרוּ מִתֵּר. וְכֵן בְּכִתְלֵ שֶׁל תְּבָן שְׁבִין שְׁתֵּי
חֲצוֹת.

יב. רַבִּי מֵאִיר אָמַר: סִילוֹנוֹת שֶׁבְּכַרְכִּין מְחֻזְקִין סְאֲתִים, אַף
עַל פִּי שֶׁהֵן נְקוּבִין – שׁוֹפְכִין לְתוֹכָם מִים בְּשֻׁבָתָהּ. וְחֻכְמִים
אָמְרִים: עַד שִׁיפְקוּ. אַחֲרֵים אָמְרִים: בֵּיב שֶׁקְמוּר אַרְבַּע

אמזת ברשות הרבים - שופכין לתוכו מים בשבת. עוקה
שבחצר מחזקת סאתים, אף על פי שנתמלאת מערב שבת -
שופכין לתוכה בשבת, אחת עוקה ואחת גסמרא שבחצר
מחזקת סאתים, אף על פי שנתמלאו מערב שבת - שופכין
לתוכן בשבת.

יג. הנג ומרפסת החצר והאכסדרא - מצטרפין לארבע אמזת.
חבית והעליה החצר והנג - אין מצטרפין לארבע אמזת, אף
על פי שהן מאה אמה - לא ישפך על פי חביב, אבל הוא
שופך לנג, והמים יורדין לחביב. אין עושין לה צנור, אבל עושין
לה מזחלה, שלא יאמרו: 'צנורו של פלוני מקלח מים בשבת'.

יד. צנור המקלח לרשות הרבים, אחד מים ואחד יין - קולט,
בין ביד בין בכלי ושותה, ובלבד שלא יצרח פיו עם פי החבית,
אם רשות הנג למעלה מעשרה טפחים, וישתה. אבל מצרח
הוא פיו לצנור למטה מעשרה טפחים ושותה, לא יצרח אדם
ידו עם הכתל ועם המזחלה, אם רשות הנג למעלה מעשרה
טפחים, ושותה. אבל מצרח הוא ידו לצנור למטה מעשרה

טפחים, ושותה. ואם יש פי צנור ארבעה על ארבעה טפחים –
אסור, שאין מטלטלין מרשות לרשות.

טו. בור ברשות הרבים, ואין בינו לפתל ארבעה טפחים כדי
שיהלך אדם – בני חצר מתרין, ובני עליה אסורין. אם יש בינו
לבין הפתל ארבעה טפחים כדי שיהלך אדם – בני חצר
אסורין, ובני עליה מתרין. באר שלפני החלון – משלשל
וממלא הימנו בשבת, ובלבד שלא יהא בינו ובין הפתל
ארבעה טפחים, כדי שיהלך אדם. אם יש בפני הבאר ארבעה
על ארבעה טפחים – בין כף ובין כף, משלשל וממלא הימנו
בשבת.

טז. בור שבין שתי חצרות – משלשל וממלא הימנו בשבת,
ובלבד שלא יהא בינו לפתל ארבעה טפחים כדי שיהלך אדם.
אם יש בפני הבור ארבעה על ארבעה טפחים – אסור, שאין
מטלטלין מרשות לרשות.

יז. אמת המים שלפני החלון – משלשל וממלא הימנו בשבת,
ובלבד שלא יהא בינה לפתל ארבעה טפחים, כדי שיהלך אדם.

זֶה הָיָה מַעֲשֵׂה בְּאֵמָה שֶׁל פְּרַמְלִיָּה, וּבֵא מַעֲשֵׂה לְפָנַי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, וְאָמַר: הוֹאִיל וְאִין בֵּינָה לְבֵין חֲכֹתַל אַרְבָּעָה טַפְּחִים כְּדֵי שְׂיִחְלָף אָדָם – מִתְּרַת. וְאִם יֵשׁ בְּפִיהָ אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף מוֹשְׁלֵשׁל וּמְמַלֵּא הֵימְנוֹ בַּשַּׁבָּת.

יח. אַמַּת הַפִּיִּם שְׁעוֹבֶרֶת בְּחֶזֶר – אִין מְמַלְאִין מְמוֹנָה בַּשַּׁבָּת, אֲלָא אִם בֶּן עָשׂוּ לָהּ מְחֻצָּה גְבוּהָה עֲשָׂרָה טַפְּחִים בְּפְנִיסָה וּבִיציָאָה. עָשׂוּ לָהּ בְּפְנִיסָה וְלֹא בִיציָאָה, בִּיציָאָה וְלֹא בְּפְנִיסָה – אִין מְמַלְאִין הֵימְנוֹה בַּשַּׁבָּת, אֲלָא אִם בֶּן עָשׂוּ לוֹ מְחֻצָּה גְבוּהָה עֲשָׂרָה טַפְּחִים בְּפְנִיסָה וּבִיציָאָה. הֵיטָה רַחְבָּה מְרֹאשָׁה אֶחָד וְצָרָה מְרֹאשָׁה אֶחָד – תֵּרִי זֶה מְרַחֵב אֶת מְקוֹם הַצָּר, וְאִין צָרִיד לַעֲשׂוֹת מְחֻצָּה אֲלָא לְרַחֵב בְּלֶבֶד. וְכֵן אֵתָה מוֹצֵא בְּבִיבִין הַפְּקָשְׁקָשִׁין תַּחַת הַפְּתִים וְתַחַת הַחֲצֵרוֹת.

יט. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כְּתֹל שְׁעַל גְּבֵה – גְּדוּנִין כְּמְחֻצָּה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֵׂה בְּאֵמַת הַפִּיִּם שְׁהֵיטָה כְּבָהּ מְאָבֵל לְצַפּוּרִי, וְהָיָה מְמַלְאִין הֵימְנוֹה בַּשַּׁבָּת עַל פִּי הַזְּקָנִים. אָמְרוּ לוֹ: מִשָּׁם רְאִיָּה? מִפְּנֵי שְׁלֹא הֵיטָה עֲמָקָה עֲשָׂרָה וּרְחֵבָה אַרְבָּעָה.

כ. גזוזטרא שהיא למעלה מן הפנים - אין ממלאין הימנה בשבת, אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים, בין מלמעלה בין מלמטה. ואם תיה למטה מן הפנים, אף על פי שהפנים צפין על גבה - אין בכך פלוג. רבי מאיר אומר: אף מלמעלה. רבי חנניא בן עקביא אומר: גזוזטרא שיש בה ארבע על ארבע אמות, חוקק בה ארבע על ארבע, וממלא הימנה בשבת.

יום שני, ה' תשרי

מסכת ערובין פרק שביעי

א. שערי גנה, בזמן שיש להן בית שער מבפנים - פותחין ונועלין בהן מבפנים. מבחוץ - פותחין ונועלין בהן מבחוץ. מכאן ומכאן - פותחין ונועלין בהן מכאן ומכאן. אין להם לא לכאן ולא לכאן - אסורים פאן וכאן. וכן פתחי הניות ברשות

הרבים; רבי יהודה אומר: בזמן שהמנעול למטה מעשרה - מביא את המפתח מערב שבת ומניחו באסקופא, למחר, פותח ונועל ומחזירו לאסקפה. ובזמן שהמנעול למעלה מעשרה - מביא מפתח מערב שבת ומניחו במנעול. למחר - פותח ונועל ומחזירו למקומו. וחכמים אומרים: אף בזמן שהמנעול למעלה מעשרה טפחים, מביא מפתח מערב שבת ומניחו באסקופא, למחר - פותח ונועל ומחזירו למקומו, או בחלון שעל גבי הפתח. אם יש בחלון ארבע על ארבע - אסור, מפני שהוא כמוציא מרשות לרשות.

ב. הדורים והפסקנין⁵ וספינה ברשות הרבים, גבוהין עשרה טפחים - אין מטלטלין, לא מתוכן לרשות הרבים ולא מרשות הרבים לתוכן, אבל יורד לתוכן ואוכל. פחות מבן, בתוך ארבע אמות מתר, הויץ לארבע אמות - אסור. אמת הפנים ברשות הרבים, עמוקה עשרה טפחים, וכן גומא - אין מטלטלין, לא מתוכה לרשות הרבים, ולא מרשות הרבים לתוכה, אבל יורד לתוכה ושותה. אם היו הפנים מועטים - מוזלף לתוך ידו

⁵ ברכות העשויות למלאות בהן מים.

וְשׁוֹתָהּ. אִם הָיוּ שְׁנַיִם, זֶה מַעְמִיד לַחֲבֵרוֹ, וְהִלָּה שׁוֹתָהּ. וְזֶה מַעְמִיד לַחֲבֵרוֹ וְהִלָּה שׁוֹתָהּ. פְּחוֹת מִכֵּן, בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת – מִתָּר. חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת – אָסוּר.

ג. אֵילָן בְּרִשׁוֹת הַרְבִּיּוֹם, גְּבוּהָ עֵשְׂרֵה טַפְחִים. אִם אֵין גּוֹפּוֹ גְבוּהָ מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טַפְחִים – מְטַלְטֵלִין תַּחְתָּיו. הִיָּה גְבוּהָ מְשַׁלֵּשׁ רֵוּחוֹתָיו, וְנִמְוֶה מְרוּחַ אַחַת – רוֹאֵין אֶת הַנְּמוּוֹךְ בְּאֵלוֹ הוּא פֶּתַח, וּבְלִבֵּד שְׁלֹא יִהְיֶה נְמוּוֹךְ יֵתֵר עַל הַגְּבוּהָ.

ד. הַרְבֵּה בְּרִשׁוֹת הַרְבִּיּוֹם, עֲמוּקָה עֵשְׂרֵה טַפְחִים, חֲלוֹן שְׁעַל גְּבֵה שׁוֹפְכִין לְתוֹכָהּ מִיָּם בְּשַׁבַּת. הָיוּ שְׁנַיִם – שְׁתֵּי־הֵן אָסוּרוֹת, שְׁאֵין שְׁתֵּי רִשׁוֹת מְשַׁמְּשׁוֹת בְּרִשׁוֹת אַחַת. הִיתָה אַחַת וְהִיא שֶׁל רַבִּים – אָסוּרָה עַד שְׁיַעֲרְבוּ.

ה. אֶשְׁפָּה בְּרִשׁוֹת הַרְבִּיּוֹם, גְּבוּהָה עֵשְׂרֵה טַפְחִים, חֲלוֹן שְׁעַל גְּבֵה – זוֹרְקִין לָהּ בְּשַׁבַּת. הָיוּ שְׁתֵּים – שְׁתֵּי־הֵן אָסוּרוֹת, שְׁאֵין שְׁנֵי רִשׁוֹת מְשַׁמְּשׁוֹת בְּאַחַת, הִיתָה אַחַת וְהִיא שֶׁל רַבִּים – אָסוּרָה עַד שְׁיַעֲרְבוּ.

ו. בְּנֵי חֵצֵר וּבְנֵי מִרְפָּסֶת, שְׂאִין צְרִיכִים לְעָרֵב, שְׁעָרְבוּ אֵלֹהֵי לְעֶצְמוֹן וְאֵלֹהֵי לְעֶצְמוֹן, כָּל שְׁגִבוֹת עֲשָׂרָה טְפָחִים - לְמִרְפָּסֶת. פְּחוֹת מִכֵּן - לְחֵצֵר. בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנֵן שֶׁהֵן שֶׁל רַבִּים, וְעָרְבוּ אֵלֹהֵי לְעֶצְמוֹן וְאֵלֹהֵי לְעֶצְמוֹן, אוֹ שֶׁהָיוּ שֶׁל יְחִידִים וְשִׁכְחוּ וְלֹא עָרְבוּ. אֲבָל אִם הָיוּ שֶׁל רַבִּים וְשִׁכְחוּ וְלֹא עָרְבוּ, גַּג וְחֵצֵר וְאֲכַסְדָּרָה וּמִרְפָּסֶת - בְּלֵן רְשׁוֹת אַחַת הֵן.

ז. חֵצֵר גְּדוּלָה שְׁנַפְרָצָה לְרְשׁוֹת הָרַבִּים, וְנִשְׁתַּיְרוּ בָּהּ גְּדוּדֵי דָוִד גְּבוּהוֹת עֲשָׂרָה טְפָחִים, עַד עֵשֶׂר אַמּוֹת - מִתָּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כִּפְתָח. פְּחוֹת מִכֵּן - מִתָּרִין לְאוֹתָהּ שֶׁבֶת וְאַסּוּרִין לְעֵתִיד לְבֹא; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: כְּשֵׁם שְׁאַסּוּרִין לְעֵתִיד לְבֹא אֲסוּרִין לְאוֹתָהּ שֶׁבֶת. וְקַטְנָה שְׂאִינָהּ אֵלֹא כְּעֵשֶׂר, וְנִטְלָה דּוּפְנָה לְרְשׁוֹת הָרַבִּים, וְנִשְׁתַּיְרַר כְּפֶסֶם מִכָּאן כְּפֶסֶם מִכָּאן - מִתָּר. נִטְלָה כְּלָה - מִתָּר לְאוֹתָהּ שֶׁבֶת וְאַסּוּרָה לְעֵתִיד לְבֹא; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: כְּשֵׁם שְׁאַסּוּרָה לְעֵתִיד לְבֹא, כֵּן אֲסוּרָה לְאוֹתָהּ שֶׁבֶת.

ח. חלון שמוקצתה בתוך עשרה ומקצתה למעלה מעשרה – מערבין שנים ואין מערבין אחד. היתה בלה למעלה מעשרה ומעטה באבנים, או בגפתים, ובסלם המצרי, או שהיה נסר שרחב ארבעה טפחים וקבעה בה, מערבין שנים, ואם רצו – מערבין אחד. פחות מכן – מערבין שנים ואין מערבין אחד.⁶ היתה רחבה מראשה אחת וקצרה מראשה אחר – תרי זה מרחיב את מקום הצר. חלון שהיא ארבעה על ארבעה טפחים – עושה לה מרביות⁷ ומבטלה. פיוצא בו, מי שהיו לו חניות פתוחות לרשות הרבים, ופתוחות לחצרות, אם אין שם אלא דבר מועט – מביא ומטלטל מזה לזה. היתה חצר ובה דיורין. ערבו – מתרין. לא ערבו – אסורין.

ט. אחד חלון שבין שני בתים, ואחד חלון שבין שתי חצרות, ואחד חלון שבין שתי עליות, ואחד חלון שבין שני גנות, ואחד חלון שבין שני דיורין, וגשרים, ונפשות⁸, ורשות הרבים

⁶ בפפרים כתוב להפך, והנהתי על פי 'חזון יהונתן', ועני בהנהגות הגר"א ז"ל.

⁷ סוּתָם אֵת הַחֲלוֹן עִם עֲנָפִים.

⁸ צִיּוּנֵי קָבְרִים.

המקרה - מטלטלין תהתיקון בשבת; דברי רבי יהודה. וחכמים אוסרין. יתר על כן אמר רבי יהודה: מי שיש לו בתים בשני צדי רשות הרבים - עושה לחי מכאן ולחי מכאן, או קורה מכאן וקורה מכאן. מערבין ונושא ונותן באמצע. אמרו לו: אין מערבין רשות הרבים בכך. מודין חכמים לרבי יהודה, בפעשה בגינוסר, שזה פתח דלת קרפיו וסתם רשות הרבים, וזה פתח דלת קרפיו וסתם רשות הרבים - שמערבין ונושאים ונותנים באמצע, שכל מחיצה הנעשית לשבת, בין אנוסין בין שוגגין, בין מטעין בין מזידין - הרי זה מחיצה. החזירו הפתחים למקומן - חזרו לאסורן. חצר שנגזתיה מבצרין⁹ - כל אחד ואחד רשות לעצמו.

י. כל גגות העיר - רשות אחת הן. אסור להעלות ולהוריד מן הגגין לחצר ומן החצר לגגין, וכלים ששבתו בחצר - מתר מטלטלין בגגין, ובלבד שלא יהא גג גבוה עשרה או נמוך עשרה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: כל אחד ואחד רשות

⁹ חצר אשר גגות הבתים שבתוכה הם שוים לקרקע החצר, הינו שהבתים בנויים במקום נמוך שבחצר.

לְעַצְמוֹ, וְאִין מְטַלְטְלִין בּוֹ אֵלָא בְּאַרְבָּעָה. אָמַר לָהֶם רַבִּי מֵאִיר:
 אֵי אַתֶּם מוֹדִים בְּאַנְשֵׁי חָצֵר שֶׁשָּׂכְחוּ וְלֹא עָרְבוּ, שֶׁאֲסוּר לְהַכְנִים
 וּלְהוֹצִיא מִחָצֵר לְבָתִּים, וּמִבָּתִּים לְחָצֵר, וּבִלְוֵן שֶׁשָּׂכְתוּ בְּחָצֵר –
 מִתְרִין לְטַלְטֵל בְּחָצֵר, מַה נִּשְׁתַּנָּה בַּגּ מִחָצֵר? אָמְרוּ לוֹ: לֹא! אִם
 אָמַרְתָּ בְּחָצֵר, שֶׁאִין תַּחְתֵּיהָ דִּיּוּרִין! אָמַר לָהֶם: אַף חָצֵר,
 פְּעָמִים שֶׁיֵּשׁ תַּחְתֵּיהָ דִּיּוּרִין. אָמְרוּ לוֹ: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בְּחָצֵר,
 שֶׁאִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִכִּיר אֶת שְׁלוֹ, תֵּאמַר בְּגִגְוֹת, שֶׁכָּל אֶחָד
 וְאֶחָד מִכִּיר אֶת שְׁלוֹ? אָמַר לָהֶם: הֲרִי שְׁתִּיתָה חִלּוּקָה, אוֹ
 שְׁתִּיתָה עֲשׂוּיָה פְּסָפִס¹⁰, לֹא כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִכִּיר אֶת שְׁלוֹ?¹¹
 אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: עַד כֵּאן הִיְתָה תְּשׁוּבָה. רַבִּי
 שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הַגֵּג, וְהַמְרַפֶּסֶת, הַחָצֵר וְהָאֲכַסְדָּרָה – כִּלְוֵן רְשׁוּת
 אַחַת הֵן.

¹⁰ סִימָנִים עַד הֵיכָן מְגִיעָה הַדִּירָה שֶׁל כָּל אֶחָד.

¹¹ הֵינּוּ שׁוּדָאֵי כָּל אֶחָד מִכִּיר אֶת שְׁלוֹ.